

YSTÄVÄT – ERILAISIA KUIN PERHEENJÄSENET

Tutkimus varhaisnuorten ystävyyssuhteista

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö
Opinnäytetyö
Kevät 2007
Tiina Hirvonen

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

HIRVONEN TIINA:

Ystävät – erilaisia kuin perheenjäsenet.
Tutkimus varhaisnuorten
ystävyyssuhteista

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyö suuntautumisvaihtoehdon opinnäytetyö
50 sivua, 3 liitettä.

Kevät 2007

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata varhaisnuorten ystävyyssuhteiden määrää ja laatua. Tutkimuksella haetaan vastauksia siihen turvautuvatko varhaisnuoret ystäviinsä ja millaisiin asioihin ystäviltä haetaan tukea. Tutkimuksessa perehdytään myös siihen, kokevatko varhaisnuoret ystävyyssuhteissaan miellyttämisen tarvetta.

Tutkimus on luonteeltaan laadullinen, ja sen aineisto on kerätty kyselylomaketta käyttäen. Tutkimukseen osallistui neljätoista viidesluokkalaista, Lahden alueen yhdestä peruskoulusta. Kysely tapahtui oppitunnin aikana vastaajien omassa luokassa. Tutkimus pohjautuu varhaisnuorten omiin kokemuksiin heidän ystävyyssuhteidensa laadusta.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään varhaisnuoruutta elämänvaiheena sekä varhaisnuorten ystävyyssuhteita ikätoveihin. Teoriaosuus toimii osaltaan johdatusena tutkimusaineistoon. Tutkimusosiossa käyn läpi tutkimukseni kulkua ja esittelen tutkimuksesta saadut tulokset.

Tutkimustuloksista ilmenee, että varhaisnuorilla on heidän kasvuaan tukevia ystävyyssuhteita. Ystävien kanssa vietetään aikaa ja heidän kanssaan puhutaan paljon erilaisista asioista. Tulosten mukaan varhaisnuoret puhuvat ystävilleen murheistaan ja hakevat heiltä tukea. Tutkimustulokset kertovat, että varhaisnuoret eivät koe ystävyyssuhteissaan erityistä miellyttämisen tarvetta. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että ystävät ovat vanhempien ohella varhaisnuorille tärkeitä keskustelukumppaneita ja tuen antajia.

Avainsanat: varhaisnuori, itsetunto, sosiaalinen kehitys, ystävyyssuhde

Lahti University of Applied Sciences
Faculty of Social and Health Care

HIRVONEN TIINA:

Friends – different from family members
Study of adolescents' friendly
relations

Bachelor's thesis in Degree Programme in child and youth work
50 pages, 3 appendices

Spring 2007

ABSTRACT

The purpose with this study is to describe the quantity and quality of adolescents' friendly relations. With this study we try to find out if adolescents turn to their friends and in which cases they do that. We also study the fact if adolescents feel they have had to please their friends.

The study is qualitative and its material was collected by a questionnaire. 14 students in the fifth grade in one of the primary schools in Lahti took part in the study. The study was made during one lesson in the participants' own classroom. The study is based on the adolescents' own experiences of the quality of their friendly relations.

In the theory part of the study I treat adolescence as a period of life and adolescents' relations with their friends at the same age. The theory part works as an introduction to the study material. In the study part I explain the accomplishment of the study and I show the results of the study I have made.

The results of the study show that adolescents have friendly relations which support their growing up. They spend time with their friends and talk a lot about different kinds of things. The results also show that adolescents tell their friends about their sorrows and search for support. According to the results adolescents don't think they have to please their friends. As a result we can say that besides parents, friends are important people to talk to and they give support to adolescents.

Key words: adolescent, self-esteem, social growth, friendship

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 VARHAISNUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA	2
2.1 Identiteetti	3
2.2 Minäkäsitys.....	4
2.3 Itsetunto	5
2.4 Minäkäsityksen ja itsetunnon kehittyminen	6
2.5 Sosiaalinen kehitys	7
3 VARHAISNUORTEN SUHTEET IKÄTOVEREIHIN	9
3.1 Ystävyysuhteet varhaisnuoruudessa	9
3.2 Eroja tyttöjen ja poikien ystävyysuhteissa	11
3.3 Ystävyysuhteiden merkitys	12
3.5 Ystävien vaikutukset varhaisnuoruudessa	14
4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	16
5 TUTKIMUSTEHTÄVÄT	18
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	19
6.1 Tutkimuksen kohdejoukko	19
6.2 Tutkimuslupa	19
6.3 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen toteuttaminen.....	20
6.4 Tutkimuksen luotettavuus.....	22
6.5 Aineiston käsittely	23
7 TUTKIMUSTULOKSET	24
7.1 Hyvän ystävän kuvaileminen.....	24
7.2 Ystävyysuhteiden lukumäärä ja varhaisnuorten tyytyväisyys niiden määrään.....	25
7.3 Ystävyysuhteiden laatu	26
7.3.1 Ystävien kanssa vietetty aika.....	26

7.3.2 Ystävien tärkeys	27
7.3.3 Ystävien aiheuttamat negatiiviset tuntemukset	28
7.3.4. Ystäville valehteleminen	29
7.4 Varhaisnuorten keskustelukumppanit.....	30
7.5 Ystäviltä haettu ja saatu tuki.....	32
7.6 Asiat joista jutellaan ystävien kanssa	35
7.7 Ystävyysuhteissa miellyttäminen.....	36
8 JOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUKSEN TULOKSISTA.....	40
9 POHDINTA.....	44
LÄHTEET	48
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Sosiaaliset suhteet vaikuttavat osaltaan ihmisen hyvinvointiin ja mielenterveyteen. Hyvän mielenterveyden peruspilareita on hyvän itsetunnon kehittyminen lapsuudessa ja nuoruudessa. Kyky tuntea itsensä arvokkaaksi syntyy läheisissä ihmissuhteissa vuorovaikutuksen kautta. Varhaisnuorella ystävän puute voi muun muassa heikentää itsetuntoa ja lisätä masennuksen riskiä. (Salonen 2006.) Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden tarve onkin lisääntynyt merkittävästi tultaessa 2000-luvulle (Hyssälä 2003). Tästä syystä on hyvä tutkia sitä millaisia varhaisnuorten ystävyysuhteet ovat laadultaan ja minkälaisiksi varhaisnuoret itse kokevat ystävyysuhteensa.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia viidesluokkalaisten varhaisnuorten ystävyysuhteita ja niiden laatua. Ystävyysuhteiden olemassa olo ja niiden laatu ennustavat lapsen ja nuoren hyvinvointia (Salmivalli 2005, 35 - 42). Salosen (2005, 257) mukaan nuoret itse liittävät koettuun hyvinvointiinsa perheen, kaverisuhteet ja koulumenestyksen. Nykypäivänä perheen yhteinen aika on kutistunut, eikä vanhemmilla useinkaan ole riittävästi aikaa lapsilleen työn ja omien kiireidensä ohessa. Lapset joutuvat olemaan paljon yksinään tai ystävien seurassa. Kaikille lapsille ja nuorille ystävät eivät kuitenkaan ole itsestänselvyys vaan osa lapsista ja nuorista kokee tänä päivänä olevansa yksin.

Ajankohtaiseksi opinnäytetyön aiheen tekee se, että lasten ja nuorten lisääntyneen psyykkisen pahoinvoinnin myötä on tärkeää saada tietoa siitä, millaisiksi varhaisnuoret kokevat ystävyysuhteensa ja saavatko he ystäviltään kaipaamaansa tukea. Näin voidaan saada arvokasta tietoa siitä, onko varhaisnuorilla riittävästi heidän itsetuntoaan kohottavia ja kasvuaan tukevia ystävyysuhteita. Ystävyysuhteet voivat toimia merkittävänä voimavarana varhaisnuoruuden kuohuvina vuosina. Sosionomina alueen tuntemus ja aiheen tutkiminen on tärkeää, sillä näin voidaan saada tietoa siitä miten varhaisnuoria voitaisiin mahdollisesti tukea heidän ystävyysuhteissaan.

2 VARHAISNUORUUS ELÄMÄNVAIHEENA

Ikäluokittain nuoret eroavat merkittävästi toisistaan, kuten 12 -vuotias eroaa huomattavasti 18 -vuotiaasta, vaikka molemmat ovat vaiheessa, jossa he kehittyvät. Nuoruus onkin varsin pitkä ajanjakso yksilön elämässä ja se on selkeyden kannalta järkevää jaotella ikäluokittain eri vaiheisiin. Nurmi (1995, 257) on jaotellut nuoruuden eri ikävaiheet seuraavasti: varhaisnuoruus (11 - 14 ikävuotta), keskinuoruus (15 - 18 ikävuotta) ja myöhäisnuoruus (19 - 25 ikävuotta). Aalbergin ja Siimeksen (1999, 56) mukaan nuoruusiän voi taas jakaa kolmeen vaiheeseen seuraavalla tavalla: varhaisnuoruus (12 - 14 vuotta), varsinainen nuoruus (15 - 17 vuotta) ja jälkinuoruus (18 - 22 vuotta). Tutkimukseni keskittyy varhaisnuoriin ja tässä tutkimuksessa varhaisnuorella tarkoitetaan 11 - 12 -vuotiaita, viidesluokkalaisia nuoria.

Varhaisnuoruus kytkeytyy alkaneeseen puberteettiin. Ruumissa tapahtuvat fyysiset muutokset aiheuttavat hämmennystä ja varhaisnuori elää ristiriidassa. Nuori hakee uudenlaista läheisyyttä suhteessa ystäviin samalla, kun hän alkaa hakea itsenäisyyttä suhteessa vanhempiin. (Aalberg & Siimes 1999, 56 - 57.) Vuorisen mukaan nuori kokeilee vanhemmista etäännyttä, arvostelee heitä ja etsii kodin ulkopuolisia ihmissuhteita. Myös erilaisten roolien kokeileminen aktiivisesti ikätovereiden kanssa kuuluu varhaisnuoruuteen. (Vuorinen 1997, 202.)

Nuoren itsetuntemus on vasta rakentumisvaiheessa, mikä johtaa yleensä korostuneen itsetietoiseen käyttäytymiseen. Nuori tulkitsee helposti väärin ympäristöään, etenkin vanhempien reaktioita. Varhaisnuoruus on kuohuvaa aikaa. Nuoren on vaikea ymmärtää ja hyväksyä omia levottomuuden tunteitaan. Hän tarvitsee tuekseen toisia nuoria ja perheen ulkopuolisia aikuisia. (Aalberg & Siimes 1999, 56 - 57.) Ikätoverit ja nämä perheen ulkopuoliset aikuiset ovatkin tärkeässä asemassa tukemassa nuorta. He väljentävät nuoren ja vanhempien välistä suhdetta. (Vuorinen 1997, 213.) Läheinen henkilö tai luotettava aikuinen voi olla nuorelle merkittävä apu ja turva, keskustelukumppani, jonka puoleen nuori voi kääntyä. (Kempinen 1999, 135).

Varhaisnuoruuden edetessä nuoren ajattelu muuttuu laajemmaksi. Tämä auttaa nuorta hahmottamaan paremmin ympäröivää maailmaa ja omaa tulevaisuuttaan. Ajattelun muutoksessa on ennemminkin kyse loogisen ajattelun välineiden löytymisestä, kuin tietomäärän tai kokemuksen lisääntymisestä. Kokemus ja tieto kasvavat myöhemmin nuoruuden kuluessa ja aikuisuudessa. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2006, 128 - 129.) 11 - 15-vuotiaana nuori saavuttaa ajattelulle tyypilliset päättelymuodot. Nuori vapautuu konkreettisesta ajattelusta ja osaa tehdä erilaisia johtopäätöksiä. Yksilö kehittyy merkittävästi myös persoonaltaan tässä vaiheessa. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilen 2003, Piaget'n 1988, 61 mukaan.) Ajattelun avartuessa nuoret ovat aikaisempaa kykenevämpiä vastavuoroisiin ja tasavertaisiin ystävyys-suhteisiin. He pystyvät samanaikaisesti ottamaan huomioon oman ja muiden näkökulman asioihin sekä käsittelemään ristiriitoja, sillä heillä on enemmän kykyä oivaltaa miltä heidän toimintansa muista tuntuu. Tulee kuitenkin muistaa, että nuoren ajattelun mustavalkoisuus näkyy kuitenkin vielä hänen kaikissa ihmissuhteissaan. (Jarasto & Sinervo 1999, 90).

2.1 Identiteetti

Identiteetti -sanalla on lukuisia määritelmiä. Identiteetti on oman yksilöllisyyden kokemuksen löytämistä. Identiteettiin liitetään myös erilaiset roolit, joita nuori kokeilee ja pyrkii omaksumaan. (Aaltonen ym. 2003, 74 - 77.) Nuoruusikää ko-koava kehitystehtävä liittyy identiteetin muodostamiseen. Löytääkseen oman identiteettinsä nuoren on tehtävä hyppy tuntemattomaan. Nuori etsii vastausta kysymykseen "Kuka minä olen?" Nuori tarvitsee aikaa, jonka kuluessa hän voi kokeilla erilaisia vaihtoehtoja ja löytää siten itsensä. (Vuorinen 1997, 208 - 209.) Identiteetin rakentaminen on helpompaa, jos nuori osaa olla itselleen avoin. Nuoren asettaessa itselleen liian kovia vaatimuksia joita hän ei voi täyttää on vaara, että nuoren rohkeus kohdata uusia asioita vähenee. (Kemppinen 1999, 102.)

Nuori kokee identiteettikriisin vaativimman vaiheen noin 12 - 17-ikävuoden paikkeilla. Yksi identiteettikriisin tärkeimpiä tehtäviä on riippumattomuuden saavut-

taminen, sillä nuori haluaa olla oma-aloitteinen ja päättää enemmän asioistaan. Erilaisien kokeilujen kautta nuori pyrkii itsenäisyyteen. Erehdyksissään ja ajattelomattomuuttaan nuoret saattavat tehdä tekoja, joita myöhemmin katuvat. Identiteetikriisissä oleva nuori ajautuu helposti kyseenalaisiin kokeiluihin, sillä nuori jolla ei ole keinoja ongelmiansa ratkaisemiseen saa helposti ympäristöstä negatiivisia vaikutuksia. Identiteetikriisissä poukkoileva nuori on näin altis erilaisille houkutuksille kuten esimerkiksi valehtelulle tai varastamiselle. Terveeseen identiteetin kehittymiseen kuuluu se, että nuori osaa asettaa omalle ajattelulle ja toiminnalleen rajat. (Kemppinen 1999, 101.)

Identiteetin muodostumista vaikeuttavat esimerkiksi rikkinäiset kotiolosuhteet tai negatiivinen koululuokka. Huolimatta lapsen tai nuoren kokemista raskaistakin traumaista, saattaa hän selviytyä niistä kuitenkin yllättävän ehjin nahoin. Ihminen uusiutuu ja identiteetti rakentuu koko elämän ajan. Jotkut lapsuuden kriisit tai vaikeat kokemukset voivat kääntyä jopa vahvuudeksi myöhemmin elämässä. (Kemppinen 1999, 101.)

2.2 Minäkäsitys

Minäkäsityksellä tarkoitetaan Ahon (1996, 9) mukaan yksilön kokonaisnäkemystä itsestään, sitä millaisena hän pitää itseään taustoiltaan, asenteiltaan, ulkonäöltään, arvoiltaan, ominaisuuksiltaan ja tunteiltaan. Minäkäsitystä pidetään yhtenä ihmisen tärkeimpänä ominaisuutena, ensinnäkin siitä syystä että se määrää ihmisen käyttäytymistä. Ihminen toimii sen mukaan millainen käsitys hänellä on itsestään, eikä sen mukaan millaiset ovat hänen todelliset kykynsä tai ominaisuutensa. Toiseksi minäkäsityksen avulla ihminen pitää itsensä psyykkisesti tasapainossa. Minäkäsitys ylläpitää sisäistä tasapainoa tunteiden, havaintojen ja ajatusten välillä. Yksilön perimmäisenä tavoitteena on vahvistaa ja puolustaa omaa minäkäsitystään. Minäkäsityksen avulla yksilö antaa merkityksen kokemuksilleen ja tulkitsee maailmaa. Lisäksi minäkäsityksen tärkeyttä voidaan perustella sillä, että se määrittää ihmisen odotuksia. Ihmisellä on usein taipumus toimia odotustensa mukaisesti. Näin minäkäsityksestä voidaan siis jossain määrin ennustaa ihmisen käyttäy-

tymistä. (Aho 1996, 9 - 12.) Minäkäsitys vaikuttaakin merkittävästi siihen, millaisia toimintatapoja nuoret käyttävät haastavissa ja vaikeissa tilanteissa. (Nurmi ym. 2006, 143).

Oman minuuden kohtaaminen voi olla monelle kulissia pitävälle nuorelle haasteellista. Omalle itselleen kannattaa olla kuitenkin rehellinen, sillä sisäisen intuition merkitys ihmiselle on hyvin tärkeä. Ihminen, joka tulee toimeen itsensä kanssa, on valmis luomaan pysyviä ystävyys-suhteita myös muiden ihmisten kanssa. Minuuden kadottaminen on kohtalokasta, sillä se on ihmisen tärkein voimavara. (Kempinen 1999, 160 - 161.)

2.3 Itsetunto

Ihmisen itsetunto on hänen minäkäsityksen osa, oma käsitys siitä olenko hyvä vai huono. Itsetunto on sitä parempi, mitä enemmän hyviä piirteitä ihminen itseensä liittää. (Keltikangas-Järvinen 2000, 101 - 102.) Hyvä itsetunto muodostuu sisäisestä tasapainosta, tyytyväisyydestä elämään sekä kyvystä nähdä oman elämänsä ainutkertaisuus. Tämän lisäksi se tuo mukanaan myös kyvyn arvostaa muita ihmisiä. Ihmisen, jolla on hyvä itsetunto, on helpompaa saada ystäviä ja hyväksyä toiset. Itsetunto on myös itsenäisyyttä oman elämänsä ratkaisuisissa sekä epäonnistumisten ja pettymysten sietämistä. (Keltikangas-Järvinen 1998, 17 - 22.) Hyvä itsetunto on luottamusta omaan itseeseen. Se on uskallusta ottaa vastaa haasteita ja uskoa, että selviää niistä. Itsetuntoon kuuluu myös itsearvostus siinä mielessä, että ei anna tietoisesti toisten loukata itseään. (Keltikangas-Järvinen 2000, 103-104.)

Heikko itsetunto voi näkyä arkuutena, passiivisuutena sekä kykenemättömyytenä tehdä päätöksiä. Itsetunnoltaan heikko yksilö käyttäytyy epävarmasti tai vastavasti hän peittää pelkonsa ja heikkoutensa rehentelevällä käytöksellään. Hän ei myöskään ilmaise mielellään mielipiteitään ja on altis ulkoiselle palautteelle. Itsetunnoltaan heikko ihminen on kaiken lisäksi jatkuvassa sisäisessä ristiriidassa. Hän on varovainen ihminen joka haluaa onnistua, mutta pelkää epäonnistumista.

Myös luottaminen toisiin ihmisiin sekä tunteiden ilmaiseminen voi olla vaikeaa yksilölle jonka itsetunto on heikko. (Aho 1996, 21 - 24.)

Murrosikäisen nuoren itsetunnossa on jonkun verran vaihtelua, suurimmillaan vaihtelu on 12 - 14 -vuotiailla. Itsetunto on kuitenkin odotettua pysyvämpi, eivätkä sen vaihtelut murrosiässäkään ole merkittäviä. Perusitsetunto, jota voidaan alkaa mitata murrosiässä, on nuorilla kohtuullisen pysyvä. Puhuttaessa erittäin vaihtelevasta itsetunnosta nuorilla, on yleensä mitattu erilaisia päivän kuluessa muuttuvia tunteita ja mielialoja. Lapsuudessa syntynyt hyvä itsetunto tukee sitä, että myös läpi murrosiän nuoren itsetunto on hyvä. (Keltikangas-Järvinen 1998, 33 - 34.) Itsetunto syntyy peilikuvana. Kouluiässä lapsen tärkeitä peilejä ovat luokkakaverit ja ystävät. Aikuiset voivat tukea lapsen itsetunnon kehittymistä kannustamalla ja antamalla positiivista palautetta. (Jarasto & Sinervo 1998, 60.)

2.4 Minäkäsityksen ja itsetunnon kehittyminen

Nykykäsityksen mukaan ihmisen minäkäsitys on pitkäaikaisen oppimisen lopputulos. Minäkäsitykseen vaikuttavat temperamentti, kyky tehdä havaintoja toisten käyttäytymisestä, omat reaktiot muiden käyttäytymiseen ja toisilta ihmisiltä saatu palaute. Vankka perusta minäkäsitykselle luodaan jo varhaislapsuudessa, kun lapsi kokee olevansa hyväksytty ja rakastettu. (Aho 1996, 26 - 28.)

Minäkäsityksen ja itsetunnon muodostumisen herkin aika on noin 5 - 12 vuoden iässä. Ensinnäkin tämän ikäinen lapsi on kehityspsykologisesti siinä vaiheessa, että hän pystyy arvioimaan itseään. Hänen havainto- ja arviointikykynsä kehittyvät voimakkaasti. Lisäksi tässä ikävaiheessa lapsen elinpiiri laajenee ja hänelle tulee enemmän vertailukohteita. Toimiessaan muiden lasten kanssa lapsella on oivat mahdollisuudet vertailla itseään muihin, ja tätä myötä rakentaa omaa identiteettiään. Ihminen vertailee itseään useimmiten häntä lähimpänä oleviin ihmisiin. Koululaiselle oman luokan oppilaat ovat tärkeä vertailun kohde. Vertailujen tekeminen on ilmeisesti itsetunnon kannalta tärkeämpi kuin on osattu kuvitellakaan. Kouluiässä lapsi saa runsaasti palautetta käyttäytymisestään. Tämä palautteen

saaminen tukee lapsen itsetunnon kehittymistä ja auttaa häntä oppimaan millainen hän on. Itsetunnon kehityksessä myös lasten suhteet tovereihin ja muihin aikuisiin ovat hyvin tärkeitä. (Aho 1996, 28 - 29.)

Minäkäsityksen kehittymiseen vaikuttavat etenkin ihmiselle tärkeät toiset ihmiset, kuten vanhemmat, opettajat ja ystävät. Kehitys etenee siten, että yksilö havainnoi ja toimii harkintansa mukaan. Toiminnasta saadun palautteen myötä hän tarkentaa ja kehittää minäkäsitystään. Yksilö rakentaa siis vuorovaikutuksesta saadun kokemuksen avulla käsitystä itsestään. (Aho 1996, 26 - 28.) Hyvän minäkäsityksen luomisessa on tärkeää, että nuori pystyy vastaamaan asettamiin kehityshaasteisiinsa. Läheisten ihmisten positiivinen palaute on tärkeää nuorelle hänen minäkäsityksen ja itseluottamuksen vahvistumiseksi. Näin nuori oppii luottamaan itseensä uusien haasteiden edessä. Onnistumisen kokemusten myötä nuori uskaltaa luoda uusia, toisten mielipiteistä riippumattomampia, kehityshaasteita itselleen. (Aaltonen ym. 2003, 82 - 83.)

Nuoren päätyessä tiettyihin ratkaisuihin elämässään, hän joutuu aika ajoin pohtimaan sitä miten hänen elämäntilanteensa ja saavutuksensa vastaavat hänen alkuperäisiä tavoitteitaan ja toiveitaan. Tämä arviointi taas vaikuttaa siihen millaisen käsityksen hän muodostaa itsestään eli millaiseksi hänen minäkäsityksensä ja itsetuntonsa kehittyä. (Nurmi 1995, 263 - 266.) Nuori itse tai nuoren ympäristö ei saa vaatia nuorelta liikaa. Voimavarat, tiedot, taidot ja ympäristön tarjoamat toimintamahdollisuudet ovat nuoruuden kehitysvaiheessa vielä rajalliset. Liian vaikeiden tavoitteiden asettaminen voi johtaa epäonnistumisiin ja pettymyksiin ja saa nuoren kokemaan riittämättömyyden tunnetta. Jatkuvat pettymykset voivat johtaa negatiivisen minäkäsityksen omaksumiseen. Nuori saattaa kokea, ettei hallitse elämäänsä. (Aaltonen ym. 2003, 83 - 84.)

2.5 Sosiaalinen kehitys

Sosiaalinen kehitys keskittyy tarkastelemaan tärkeimpiä ihmissuhteita ja sosiaalista ympäristöä, jossa ihminen elää. Sosialisatio tarkoittaa kehitysprosessia, jonka

kuluessa ihminen omaksuu yhteiskunnan arvot, normit ja käyttäytymismallit, ja siten oppii täyttämään sosiaalisen ympäristönsä asettamat vaatimukset. Jo varhaiset ihmissuhteet vaikuttavat paljon siihen millaiseksi muodostuu ihmisen kokemus sosiaalisesta maailmasta ja miten hän myöhemmin kohtaa muita ihmisiä. Lapsuudessa ihminen oppii tulemaan toimeen tovereiden kanssa ja omaksuu omantunnon, moraalin sekä perusarvot. Nuoruusiän kehityshaasteita taas ovat muun muassa emotionaalisen riippuvuuden väheneminen kasvattajista, sekä yhteiskunnallisesti vastuuta ottavan käyttäytymisen muotoutuminen. (Aaltonen ym. 2003, 85.)

Nykymaailma on tullut yhä vaikeammin ennakoitavaksi, mikä on pakottanut yksilöt ja yhteisöt kehittämään aikaisempia väljempiä toimintatapoja, jotka mahdollistavat nopean sopeutumisen muutoksiin ja uusiin elämäntilanteisiin. Kaikessa entistä tärkeämmäksi on tullut myös tavaroiden, kokemusten ja palveluiden kulutus. Identiteetin kehittymisen kannalta tällä kaikella on huomattava merkitys. Runsaasti valintoja pursuavasta yhteiskunnassa identiteetin löytäminen nuorella kestää kauemmin kuin aikaisemmin. (Aaltonen ym. 2003, 86.)

Yhteiskunnalliset ryhmät, kuten koululuokat sekä toveripiirit, muodostavat niille tyypillisiä käyttäytymistapoja, normeja ja rooleja. Sosiaaliset normit ovat ryhmän itselleen asettamia odotuksia. Niiden mukaan odotetaan ryhmän jäsenten käyttäytyvän ja ajattelevan. Halu kuulua ryhmään ja tulla hyväksytyksi on nuorella erittäin kova. Toveripiirin paine on suuri ja nuori saattaa joskus toimia toveripiirin normien mukaan, vaikka se olisi vastoin hänen omia asenteitaan. (Aaltonen ym. 2003, 87.) Toveriyhteisön merkitys lapsen sosiaaliselle kehitykselle lisääntyy iän myötä. Toveripiiri antaa tiettyä varmuuden ja vahvuuden tunnetta ja suojelee sisällä kaivertavalta epävarmuudelta. Ystävysten vahva yhteenkuuluvuuden tunne vahvistaa lapsen sosiaalista identiteettiä. (Jarasto & Sinervo 1998, 117.) Ystävystyminen ja ystävyyden ylläpitäminen edellyttävät sosiaalisia taitoja, jotka kehittyvät vuorovaikutuksessa. (Vornanen 2000, 123). Hyvän ystävän puuttuminen voi olla nuorelle vaurioittava tekijä niin itsetunnon kuin sosiaalisten taitojen kehittymisen kannalta. (Aaltonen ym. 2003, 93).

3 VARHAISNUORTEN SUHTEET IKÄTOVEREIHIN

Salmivallin (2005, 35) mukaan ystävyysuhteella tarkoitetaan muita vertaissuhteita läheisempiä, vastavuoroisia suhteita, joihin sitoudutaan vahvemmin ja joissa uskoudutaan enemmän. Läheiseen ystävyysuhteeseen kuuluvat vastavuoroiset mieltymyksen, kiintymyksen, luottamuksen, yhteenkuuluvuuden, samastumisen, rehellisyyden ja uskollisuuden tunteet. Ystävykset jakavat ajatuksiansa ja kokemuksiansa iloiseen ja suruineen. He uskoutuvat toisilleen ja lohduttavat toisiaan. Ystävysten kesken tyypillistä on toisen osapuolen tukeminen, yhdessäolo, toisesta välittäminen, huolenpito ja auttaminen. (Aaltonen ym. 2003, 91 - 95.) Merkityksellistä ystävyudessa on se, että ylipäättään on tunne siitä, että voi luottaa toiseen. Ystävyysuhteet ovat myöhempien ihmissuhteiden edeltäjiä ja niiden kautta opetellaan läheisyyttä, luottamusta sekä asioita joita tarvitaan erityisesti läheisissä ihmissuhteissa. (Salmivalli 2005, 36-38.)

Berndt ja Keefe (kts. Seikkula 1997, 9.) ovat määritelleet ystävyysuhteen tärkeiksi piirteiksi läheisyyden, pysyvyyden, ystävien samankaltaisuuden sekä prososiaalisen käyttäytymisen. Läheisyys on henkilökohtaisten ajatusten jakamista ja yhteenkuuluvuutta. Pysyvyys kertoo ystävyysuhteen pituudesta ja kestävyydestä erilaisissa tilanteissa. Piirteistä samankaltaisuus on sitä, että ystävykset ovat usein samaa ikäluokkaa ja samaa sukupuolta. Lisäksi he ovat asenteiltaan ja käytökseltään samankaltaisia. Prososiaalisuus on toisen tarpeiden ja toiveiden huomioimista, uskollisuutta, kannustamista ja ystävän lohduttamista. (Seikkula 1997, 9.)

3.1 Ystävyysuhteet varhaisnuoruudessa

Jokainen ihminen tarvitsee ympärilleen turvallisia ihmissuhteita, niiden kautta hän purkaa tuntojaan ja kehittää itseään. Lähiverkostot rakentuvat tärkeistä luotettavista ihmisistä joilta voi pyytää ja ottaa vastaan tukea, ohjausta, kärsivällisyyttä sekä kannustusta. Varhaisnuorelle lähiverkosto koostuu perheestä, perheen ulkopuolisista aikuisista ja ystävästä. (Kemppinen 1999, 135.) Nurmen ym. (2006, 148) mukaan valtaosalla varhaisnuorista on jokin ryhmä tai ainakin yksi ystävä. Vuon-

na 1998 tehdyn Stakesin sekä Kelan yhteisen terveystutkimuksen mukaan kuitenkin 21 prosenttia suomalaisista ovat kokeneet, ettei heillä ole yhtään ystävää. (Kempainen 1999, 135). Voidaan siis olettaa, että varhaisnuortenkin joukossa on niitä, jotka kokevat itsensä yksinäiseksi.

Varhaisnuori tarvitsee vielä merkittävästi tuekseen vanhempiaan ja muita aikuisia. Myös nuorten keskinäinen oma yhteisö muodostaa kuitenkin tärkeän tekijän, joka edistää lapsen kasvua ja tukee häntä. Ystävyysuhteet tarjoavat nuorelle sellaisia kehityksellisiä virikkeitä, joita aikuissuhteet eivät voi korvata. Aikuisella on valta, eikä nuori saa aikuiskontakteissa tasavertaista asemaa. Toverisuhteet tarjoavat lapselle ja nuorelle mahdollisuuden samanarvoisuuteen. Ystävyysuhteiden huomaaminen ja turvaaminen on lapsen kehitykselle tärkeää, sillä ystävillä on nuorelle monipuolinen sosiaalistava ja kehitystä edistävä tehtävä. (Taipale 1998, 81 - 82.)

Nuorten ystävyysuhteista erotellaan erilaisia muotoja, riippuen siitä kuinka läheisiä ja vastavuoroisia ne ovat. Nurmi ym. (2006, 148) on jaotellut nuorten ystävyysuhteet kolmeen ryhmään *dyadi*, *klikki* ja *joukkio*. Dyadi on näistä läheisin ja vastavuoroisin ystävyysuhteiden ryhmä. Klikki on jonkun yhteisen tekijän kautta, kuten koululuokka tai harrastusjoukko, muodostunut muutaman nuoren ryhmä. (Nurmi ym. 2006, 148.) Klikkiä onkin verrattu perheeseen, sillä siihen kuuluvilla on melko läheiset suhteet ja paljon yhteistä toimintaa ja sen jäsenet voivat kokea hyväksyntää toisiltaan. (Vornanen 2000, 125). Joukkio on yleensä laajempi ja selvästi klikkiä vähemmän kiinteämpi ryhmä. Joukkiossa kaikki nuoret eivät välttämättä edes tunne toisiaan henkilökohtaisesti. Tässä tutkimuksessa keskitytään varhaisnuorten läheisimpiin ystävyysuhteisiin, eli dyadeihin. Nuorten ryhmiä erottavat lukuisat eri tekijät, joista yksi on pysyvyys. Eniten muutoksia tapahtuu klikeissa ja joukkioissa. Huomattava piirre on kuitenkin se, että vaikka nuoret ryhmissä vaihtuvatkin, ryhmän piirteet pysyvät jokseenkin samanlaisina. (Nurmi ym. 2006, 148.)

Niin lapset kuin aikuiset hakeutuvat samoihin ryhmiin ja ystäväystyvät sellaisten kanssa, jotka jossain suhteessa muistuttavat itseä. (Huttunen 1996, Hartupin 1996, 9 mukaan) Kaltaiset vetävät puoleensa eli samanlaisuus toimii eräänä ystäväksi

valikoitumisen kriteerinä, ja toisaalta ystävykset pyrkivät vaikuttamaan toisiinsa niin, että samankaltaisuus kasvaa. (Huttunen 1996, 9 - 10.) Erityisesti nuoruudessa ystävyksillä on yhteisiä mieltymyksiä, kiinnostuksen kohteita ja harrastuksia.

Usein läheiset ystävät ovat jossain määrin samanlaisia myös persoonallisuudeltaan ja sosiaaliselta käyttäytymiseltään. Varhaisnuoret pyrkivät usein myös yhdenmukaiseen ulkonäköön. Lisäksi arvoja ja asenteita muokataan yhdessä. Vaikka ystävyys perustuu paljolti ystävysten samankaltaisuuteen, kumpikin osapuoli tuo siihen myös täydentäviä piirteitä. (Aaltonen ym. 2003, 91 - 95.) Niiden nuorten ystävyys-suhteiden, jotka muistuttavat enemmän toisiaan, on todettu olevan pysyvämpiä kuin vähemmän samankaltaisten ystävysten suhteet. (Huttunen 1996, 9 - 10.)

Varhaisnuoruudessa aletaan irrottautua kodista ja nauttia kavereiden kanssa olosta. Ystävyys saa syvyyttä. Ystävysten kesken jaetaan hyvinkin henkilökohtaisia ajatuksia ja tunteita. Luottamus on tärkeää, kerrotuista asioista ei puhuta ulkopuolisille. Vuorovaikutuksessa ystävykset oppivat pohtimaan sekä omia että muiden näkökantoja monipuolisemmin. (Aaltonen ym. 2003, 91 - 95.)

Nuoruuden ystävydet poikkeavat myöhemmistä ystävyys-suhteista. Varhaisnuoruudessa minän ollessa vielä muutoksen kourissa tytöt ja pojat toimivat omassa keskuudessaan. Näin samaa sukupuolta olevien seura vahvistaa lapsen tyytyväisyyttä omaan sukupuoleensa. Varhaisnuori vertaa itseään muihin ja samastuu ystävien niihin piirteisiin, jotka hän haluaisi itselleen. Tämä muokkaa minäihannetta nuoren omien toiveiden ja tarpeiden suuntaan. Yleisestikin nuoret pyrkivät sisäiseen tasapainoon samastamalla ryhmän ulkoiseen samanlaisuuteen. (Vuorinen 1997, 213 - 214.)

3.2 Eroja tyttöjen ja poikien ystävyys-suhteissa

Nuoret arvostavat ystävyttä hyvin paljon ymmärrettävästi syystä, että se tukee heidän itsenäistymistään. Vornasen (2000, 218) mukaan nuoret tytöt kokevat kuu-luvansa kiinteämmin kaveriporukkaan kuin pojat. Tytöt myös turvautuvat ystä-

viinsä huomattavasti enemmän kuin pojat. Koulu- ja ihmissuhdevaikeudet ovat yleinen syy niin tytöillä kuin pojillakin ystäviin turvautumisessa. Ystävyysuhteet toimivat avun lähteenä ihmissuhdeasioissa. Sukupuolten välisistä eroissa ystävyysuhteissa on osoitettu, että tytöt ovat virittäytyneempiä emotionaalisten tarpeiden kohtaamiseen ja tuen hankkimiseen ystävilta stressaavissa tilanteissa kuin pojat. (Vornanen 2000, 218.)

Tyttöjen ryhmät ovat usein kiinteämpiä kuin poikien, ja tytöt sopivat useimmin helpommin uusia ystävyysuhteita. Poikien keskinäisen vuorovaikutuksen on kuvattu olevan toiminnallista ja keskinäistä kilvoittelua. Kouluikäiset pojat viihtyvät isoissa ryhmissä, vähintään 3 - 4 oppilasta. Tyttöjen ystävyysuhteet ovat enemmän kahdenkeskisiä, muut poissulkevia. (Huttunen 1996, Erwinin 1993, 12 mukaan.) Tytöillä tarvitsevuus kohdistuu parhaaseen ystävään, kun pojilla taas ryhmään kokoontuminen on tyypillisin kuvio. (Vuorinen 1997, 213.) Tytöille ystävyysuhteet ovat läheisyyttä. Ystävä ymmärtää ja hänelle voi uskoutua. Pojilla suhteet perustuvat enemmän toveruuteen ja mielipiteiden samanlaisuuteen. (Huttunen 1996, Erwinin 1993, 12 mukaan.)

3.3 Ystävyysuhteiden merkitys

Ystävyysuhteiden merkitykset ja tehtävät ovat erilaisia eri ikävaiheissa. Alle kouluikäisillä lapsilla korostuu mukavan yhdessä olon merkitys. Tämänikäisten mielestä hyvä ystävä on sellainen, joka haluaa tehdä samoja asioita kuin lapsi itse, ja jonka kanssa keksitään aina jotain mukavia yhteisiä leikkejä. Keskilapsuudessa ystävyysuhteet opettavat lapselle käyttäytymisen sääntöjä. Tässä iässä ollaan tarkkoja pukeutumisesta ja käyttäytymisestä, ajatellaan sitä millainen kuva ikätovereille annetaan itsestä. Nuoruusiän ystävyysuhteissa taas korostuu läheisyys, salaisuuksien jakaminen ja itsen tutkiskelu yhdessä ystävän kanssa. (Salmivalli 2005, 36 - 37.)

Ystävyysuhteiden merkitystä nuoren elämään ja kehitykseen on tarkasteltava suhteessa vanhempien merkitykseen nuorelle. Vertailtaessa ystävien merkitystä

muihin sosiaalistajiin, voidaan tarkemmin ymmärtää ikätovereiden merkitys nuorelle. Ikätoverit tarjoavat nuorelle sellaisia kokemuksia ja mahdollisuuksia oppimiseen, joita aikuissuhteet eivät voi tarjota. (Vornanen 2000, 125.)

Varhaisnuoruuden ja nuoruuden ikävaiheessa on kolme prosessia, jossa ikätoverien merkitys korostuu. Ensinnäkin fyysiset muutokset vaativat nuorelta sopeutumista. Lisäksi nuori tarvitsee entistä enemmän ystäviltään tukea myös sosiaalisen ja emotionaalisen elämän alueella, ennalta tuntemattomien kokemusten jakamiseen. Toiseksi asteittainen itsenäistyminen vanhemmista on nuorelle vaikea prosessi, jossa etenkin ystävien tuki on tarpeen. Ystävien kanssa keskustellaan asioista, mitä ei haluta vanhempien kanssa jakaa. Nuoruuteen liittyy myös tarve kokeilla erilaisia käyttäytymismuotoja. Näin nuori hakee sitä mikä on hyväksyttyä käytöstä ja mikä ei. (Vornanen 2000, 124 - 125.)

3.4 Ystävyysuhteiden laatu

Hartupin (ks. Huttunen 1996, 8) mielestä romantisoituneet näkemykset ystävyysuhteista saattavat vääristää, niiden vaikutusten havaitsemista, joita näillä suhteilla voi olla yksilön kehitykselle. Siksi tutkittaessa lasten ystävyysuhteita tulisikin huomioida paitsi se, onko lapsella ylipäätään ystäviä myös se, keitä nämä ystävät ovat, millaisia mielipiteitä ja toimintatapoja näillä on ja minkä laatuista nämä suhteet ovat.

Merkityksellistä ystävyysuhteelle on sen laatu, ei niinkään ystävien määrä. Kaikenlaiset ystävät eivät välttämättä tue lapsen tai nuoren kehitystä. Ystävyysuhteiden vaikutuksia arvioitaessa tulisi huomioida ainakin se onko ystävyysuhte myönteinen ja läheinen sekä onko suhde tasa-arvoinen eikä siinä esiinny vallankäyttöä. Lapset joiden suhteissa on vain vähän tukea, läheisyyttä ja välittämistä sekä vastaavasti paljon erimielisyyksiä, kokevat itsensä yksinäisemmäksi kuin lapset, joiden ystävyysuhteet tarjoavat myönteisiä kokemuksia. (Salmivalli 2005, 40.)

Ystävyysuhteilla on merkittävä asema nuoren persoonallisuuden ja identiteetin rakentumisessa. Oman sisimpänsä paljastaminen, avoimuus ja emotionaalinen tuki ovat nuorelle tärkeitä. Nuoret käsittelevät keskenään sellaisia aikuisuuteen liittyviä asioita, joita ei haluta vanhemmille jakaa. Läheiset ystävykset vahvistavat toistensa itsetuntemusta, tovereiden hyväksyvän suhtautumisen ja positiivisen palautteen myötä. (Aaltonen ym. 2003, 91 - 95.)

Hyvänsä ystävyysuhteeseen liittyy myös vaikeuksia ja ristiriitoja. Taito käsitellä niitä onkin erityisen tärkeää. Eräs pettymyksiä aiheuttava tekijä voi olla, se että ystävyysuhteelle on asetettu liian korkeat tavoitteet. Toiselle ystävyysuhteeseen saattaa merkitä paljon enemmän kuin toiselle, jolla saattaa olla muita yhtä tärkeitä tai jopa tärkeämpiä ystäviä. (Jarasto & Sinervo 1999, 91).

Nuorten ja vanhempien välisen suhteen laatu on hyvin tärkeä nuoren hyvinvoinnin kannalta. Tämän lisäksi nuori tarvitsee kehityksensä tueksi kuitenkin myös hyviä ystävyysuhteita. (Vornanen 2000, 130.) Aiempien tutkimusten (Ks. Vornanen 2000, 127) mukaan nuoret keskustelevalt niin vanhempien kuin ystäviensä kanssa kouluvaikeuksista, tulevaisuudensuunnitelmista ja koulunumeroista. Valintatilanteissa nuoret valitsevat kuitenkin vanhemmat ensisijaisiksi keskustelukumppaneikseen keskusteltaessa edellä mainituista asioista. Sitä vastoin vastakkaiseen sukupuoleen tai seurusteluun liittyvistä asioista keskustellaan enemmän ystäviensä kuin vanhempiensä kanssa. (Vornanen 2000, 127.)

3.5 Ystäviensä vaikutukset varhaisnuoruudessa

Varhaisnuoruudessa nuorten vanhempiensä kanssa viettämä aika vähenee merkittävästi. Samanaikaisesti nuori alkaa olla yhä enemmän ikätoveriensä seurassa. Näin ikätoveriensä mahdollisuus vaikuttaa nuoreen lisääntyä oleellisesti. (Salmivalli 2005, 137.) Nuoruusikäisten kohdalla mainitaankin usein myös ikätoveriensä kielteiset vaikutukset, sillä toveriryhmän suotuisat vaikutukset eivät aina toteudu. Hankalat ystävyysuhteet voivat edistää tai ylläpitää nuoren sosiaalisia vaikeuksia, kuten syrjintää ja koulukiusaamista. (Vornanen 2000, 124.)

Ystäviksi valikoidutaan ystävien saatavuuden ja samankaltaisuuden perusteella. (Salmivalli 2005, 143.) Nuoret jotka ovat epäsuotuisasti käyttäytyvien nuorien ystäviä, ovat alttiina kielteisille vaikutuksille. Kaikki nuoret eivät kuitenkaan ala toimia ystävän esimerkin mukaisesti. Salmivalli (2005, 151) korostaa sitä, että onkin tärkeä tutkia sitä mitkä yksilöön, ystävyys-suhteeseen ja ympäristöön liittyvät tekijät vaikuttavat nuoren tapaan toimia kuten ystävänsä. Nuoret kokevat kaiken kaikkiaan enemmän sosiaalista painetta positiivisiin ja myönteisiin asioihin, kuten koulussa menestymiseen ja kaverien kanssa ulkona käymiseen. Nuoria ei useinkaan pakoteta tai edes painosteta toimimaan ja ajattelemaan tietyllä tavalla kaveriporukassa. Nuori itse kokee kavereiden mielipiteet tärkeiksi, haluaa toimia kuten nämä ja mukauttaa omaa toimintaa ryhmän mukaiseksi. (Salmivalli 2004, 325.) Hartupin (ks. Kankaanranta 1998, 9.) mukaan paineet mukautua ryhmän käytäntöihin lisääntyvät lasten iän myötä. Suurimmillaan sosiaaliset paineet ovat noin 12-vuotiaiden keskuudessa.

Niin näkyvää ja häiritsevää kuin nuorten epäsosiaalinen käyttäytyminen usein on, se ei yleensä ole kuitenkaan ei-sosialisuutta. Monilla nuorilla on kysymys normaalista yrityksestä vapautua vanhempien ja yleisestikin aikuisten vaikutuspiiristä. (Vuorinen 1997, 214.) Nuori pyrkii itsenäisten valintojen ja ratkaisujen tekemiseen suhteessa vanhempiin. Ystävien keskuudessa nuori ei kuitenkaan toimi niin autonomisesti. Ystävästä tulee nuoruusiässä erittäin tärkeitä tukijoita. Nuori haluaa säilyttää tärkeät suhteet ystäviinsä hinnalla millä hyvänsä, luopumalla vaikka sitten autonomiastaan. Nuoruusiän nopeat fyysiset muutokset myös hämmentävät nuorta ja hän turvautuu ystäviinsä saadakseen tietoa siitä miten pitää käyttäytyä ja pukeutua. Allen korostaa kuitenkin sitä, että nuori jolla on kotona hyvät ihmissuhteet ja turvalliset puitteet autonomian harjoittamiselle, on todennäköisesti vähemmän altis ystävien vaikutuksille. (Salmivalli 2005, Allenin 2005, 154 - 155 mukaan.) Ystävyys-suhteissa kehittyvät monet koko tulevalle elämälle tärkeät oleelliset taidot. Nuori joutuu pohtimaan sitä, kuinka paljon hän voi, uskaltaa ja haluaa olla oma itsensä ja missä määrin antaa tovereiden sanella käyttäytymistään sekä arvojaan. (Jarasto & Sinervo 1999, 90).

4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Lasten vertaissuhteiden tutkimisen voidaan katsoa alkaneen 1930-luvulla Jacob Levy Morenon kehittämän sosiometrisen metodin myötä. Tässä roolijaon tutkimusmenetelmässä lapselta kysytään ”ketkä ryhmästäsi ovat ystäviäsi?”, ja vastausten perusteella tehdään ryhmän henkilösuhteiden kartta. Ystävyysuhteiden kehitykselliseen merkitykseen, siihen miten nämä suhteet mahdollisesti suuntaavat yksilön kehitystä tai ovat mukana vaikuttamassa siihen, alettiin kiinnittää 1960- ja 1970-luvuilta lähtien yhä enemmän huomiota. Ystävyys- ja vertaissuhteiden tutkiminen on lisääntynyt kuitenkin merkittävästi aiemmasta tultaessa 2000-luvulle. (Salmivalli 2005, 17 - 20.)

Nykyistä yhteiskuntaa, jossa vanhemmat viettävät päivät töissä ja nuoret koulussa, on kutsuttu samanikäisten yhteiskunnaksi, vastakohtana aiemmalle perhekeskeiselle kaudelle. Yksi keskeinen kehityspsykologian tutkimusaihe onkin ollut ystävien, ikätovereiden ja ikätoveriryhmien merkitys nuoruuden kehityksessä. On tutkittu esimerkiksi nuorten ystävyysuhteiden jatkuvuutta ja niiden merkitystä nuorten kehityksen kannalta. Lisäksi on tutkittu nuorten ikätovereiden keskuudessa nauttiman suosion yhteyksiä sosiaalisiin taitoihin ja hyvinvointiin. Myös kiusaaminen ja sen vaikutukset nuoreen on ollut keskeinen tutkimusaihe. (Nurmi ym. 2006, 147.)

Ulkomaalaisista lasten ja nuorten ystävyysuhteita ovat tutkineet muun muassa Asher, Parker, Erwin ja Hartup. Suomalaisia merkittäviä vertais- ja ystävyysuhteiden tutkijoita ovat esimerkiksi Christina Salmivalli ja Kirsi Lagerspetz. Psykologian professori Christina Salmivallin johtama tutkimusryhmä Turun yliopistossa tutkii lasten sosiaalisia kognitioita ja niiden yhteyttä sosiaaliseen käyttäytymiseen ja vertaissuhteissa pärjäämiseen, sekä toisaalta vertaissuhteiden ongelmiin. Pro gradu -tutkielmia, liittyen lasten ja nuorten ystävyysuhteisiin ja sitä kautta minun tutkimusaiheeseen, ovat julkaisseet esimerkiksi Aapola, Huttunen, Seikkula ja Kankaanranta.

Sinikka Aapola on julkaissut vuonna 1992 pro gradu -tutkielman 11 - 12-vuotiaiden, lapsuuden ja nuoruuden välissä olevien varhaisnuorten, helsinkiläis-

tyttöjen, ystävyyskulttuurista. Aapola tarkastelee ystävyyskulttuuria sukupuoliso-sialisaation näkökulmasta, siitä mitä valmiuksia tytöt saavat vertaisryhmissä matkalla aikuisuuteen ja naiseuteen. Tutkimusmenetelmänä hän on käyttänyt teema-haastattelua. Tutkimuksessa on haastateltu 18 helsinkiläistä tyttöä. Aapolan tutki-muksessa on selvinnyt tyttöjen ystävyys-suhteiden liittyvän läheisesti kaikkeen heidän elämässään. Tytöt kehittävät ihmissuhdetaitoja ystävyys-suhteidensa avulla. Tytöt eivät ole kuitenkaan valmiita kadottamaan omaa identiteettiään saavuttaak-seen pysyviä ihmissuhteita, vaan useimmat tytöistä ilmaisivat tutkimuksessa sel-västi halunsa säilyttää itsenäinen ajattelunsa ja oma pyrkimyksensä. (Aapola 1992.)

Arja Huttusen Pro gradu tutkielma on osa Turun Yliopiston Psykologian laitoksel-la tehtyä tutkimusprojektia, jossa tarkastellaan koulukiusaamista ryhmäilmionä. Huttusen vuonna 1996 julkaistussa tutkimuksessa on selvitetty miten oppilaiden keskinäiset ystävyys-suhteet koululuokassa ovat yhteydessä siellä esiintyvään kiu-saamiseen. Tutkimuskohteena on ollut 456 kuudesluokkalaista ympäri Suomea. Oppilaat ovat osallistuneet tutkimusprojektissa suoritettuun kyselyyn. Kyselyssä he ovat muun muassa arvioineet luokan sosiaalisia suhteita, nimenneet kiusaajia sekä nimenneet ne luokkatoverit joista eniten ja vastaavasti vähiten pitävät. Tutkimuksessa saadut tulokset osoittavat ystävien käyttäytymisen kiusaamistilanteis-sa olevan yhteydessä lapsen käyttäytymiseen. Esille tuli esimerkiksi se, että aloit-teellisen kiusaajan ystävät ovat usein mukana kiusaamistilanteissa avustajina ja kannustajina. Vastaavasti ne, jotka puolustavat kiusattuja ovat ystäviä keskenään. Tutkimuksessa nousi esiin kiusaamisen sidonnaisuus ystävyys-suhteisiin. Ystävys-ten käyttäytymisen yhteys saa kiusaamisen jatkumaan. (Huttunen 1996.)

Pirjo Seikkulan vuonna 1997 julkaistu Pro gradu tutkii kuudesluokkalaisten ystä-vyyssuhteita, heidän kouluviihtyvyyttään, sekä ystävyys-suhteisiin liittyvien eri tekijöiden merkitystä kouluviihtyvyydelle. Tutkimuksen kohdejoukkona ovat po-ri-laiset kuudesluokkalaiset oppilaat. Tutkimuksen tuloksista nähdään, että ystä-vyyssuhteilla ja kouluviihtyvyydellä on yhteyttä lähes jokaisella tutkituista osa-alueista. Tutkimuksessa tuli esille myös se, että tyttöjen ystävyys-suhteet ovat lä-heisempiä kuin poikien. (Seikkula 1997.)

Roope Kankaanranta Turun Yliopiston Psykologian laitokselta on tutkinut Pro gradu -tutkielmassaan esimurrosikäisten tyttöjen ja poikien ystävyys-suhteita ja niiden yhteyttä erilaisten aggression muotojen käyttöön. Kankaanrannan tutkimuksen kohteena vuonna 1998 ovat olleet kuudesluokkalaiset oppilaat. Tutkimus on suoritettu kyselylomakkeita käyttäen. Ystävyys-suhteiden luonnetta tutkimuksessa on selvitetty ystävyys-suhteita koskevien väitteiden avulla. Näitä väitteitä oppilaat ovat omakohtaisesti arvioineet. Kankaanrannan saamat tulokset tukevat sitä, että tyttöjen ystävyys-suhteet ovat läheisempiä sekä riippuvuuden piirteet ovat korostuneempia kuin poikien välisissä ystävyys-suhteissa. (Kankaanranta 1998.)

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tässä tutkimuksessa tutkitaan varhaisnuorten ystävyys-suhteita. Tutkimuksella halutaan tietoa varhaisnuorten ystävien määrästä ja ystävyys-suhteiden laadusta. Tutkimuksella pyritään löytämään vastauksia siihen, turvautuvatko varhaisnuoret ystäviinsä. Kiinnostuksen kohteena on se, minkälaista tukea varhaisnuoret hakevat ystäviltaan ja mitä ystävät heille merkitsevät. Tutkimus pyrkii selvittämään myös, missä määrin varhaisnuoret kokevat tarvetta miellyttää ystäviään sekä sitä ovatko he päätöksissään ystäviensä vaikutusten alla. Tutkimuksella etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Minkälaisia varhaisnuorten ystävyys-suhteet ovat?
- 2) Turvautuvatko varhaisnuoret ystäviinsä? Minkälaisissa asioissa?
- 3) Kokevatko varhaisnuoret ystävyys-suhteissaan miellyttämisen tarvetta? Minkälaista?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen kohdejoukko

Tutkimuksen kohteena on Lahden alueella sijaitsevan yhden peruskoulun viidesluokka. Lopulliseksi ryhmäkooksi muodostui neljätoista oppilasta, kuusi tyttöä ja kahdeksan poikaa. Kohderyhmäksi valikoituivat varhaisnuorten ikäluokitukselta juuri viidesluokkalaiset, sillä tämä ikäluokka on varhaisnuoruuden alkuvaiheessa ja murrosiän alkavien suurien fyysisten ja psyykkisten muutoksien kynnyksellä. Tässä ikävaiheessa nuori alkaa etsiä itseään, ja sekä ystävien merkitys että vaikutus kasvavat entisestään. Viidesluokkalaiset elävät muutosten aikaa sosiaalisten suhteidensa kannalta ja ovat tästäkin syystä mielenkiintoinen kohderyhmä tutkitessa ystävyyssuhteita.

Opinnäytetyössäni käytän varhaisnuori -termiä kuvaamaan näitä viidesluokkalaisia, sillä tutkimukseni kannalta merkityksellistä ei ole painottaa termiä viidesluokkalainen. Tutkimuksen toteutuksen ja käytännönjärjestelyjen kannalta on kuitenkin järkevää valita kohdejoukoksi koululuokka. Viidesluokkalaiset valikoituvat kohdejoukoksi myös siitä syystä, että sain havaita aikaisempia tutkimuksia etsiessäni, että viidesluokkalaiset ovat melko vähän tutkittu ikäryhmä. Löytämäni kolme lasten ja nuorten ystävyyssuhteita käsittelevää pro gradu -tutkielmaa tutkivat kaikki kuudesluokkalaisia.

6.2 Tutkimuslupa

Tutkimuslupa hankittiin (liite 1) tutkimuksen kohteena olevan peruskoulun rehtorilta. Rehtori kysyi viidennen luokan opettajan suostumusta tutkimuksen toteutukseen hänen luokassaan. Heidän molempien myönteisen suostumuksen jälkeen oli lupa tutkimukselle valmiina. Koska kohdejoukkona on vain yhden koulun oppilaita, ei erillistä kirjallista suostumusta koulutoimenjohtajalta tarvittu.

Tutkimusta edeltäneellä viikolla jokaisen nuoren vanhemmille toimitettiin nuoren mukana tiedote tekemästani opinnäytetyöstä sekä lyhyt kuvaus tutkimuksen tarkoituksesta (liite 2). Tiedotteessa kysyttiin huoltajan suostumusta lapsen osallistumiselle tutkimukseen. Muutama nuorista unohti palauttaa vanhempien myöntämän luvan ennen tutkimuksen toteutusta, joten he eivät voineet osallistua siihen. Kaksi oppilasta oli tutkimuspäivänä poissa koulusta, ja näin ollen myös he jäivät tutkimuksen ulkopuolelle.

6.3 Tutkimusmenetelmä ja tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen survey-tutkimus, jossa tietoa kerätään standardoidussa muodossa tietyltä joukolta ihmisiä. (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 125). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, ja lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Lisäksi tapauksia käsitellään ainutlaatuisina, ja aineistoa tulkitaan sen mukaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 152 - 155.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskitytäänkin usein varsin pieneen määrään tapauksia, ja pyritään analysoimaan niitä mahdollisimman perusteellisesti. Tutkijalta vaaditaan laadullisessa tutkimuksessa varsin paljon tutkimuksellista mielikuvitusta. Tutkijalla on toiminnassaan tietynlaista vapautta, joka antaa mahdollisuuden joustavaan tutkimuksen suunnitteluun ja toteutukseen. (Eskola & Suoranta 2005, 18 - 20.)

Päädyin laadullisen tutkimusmenetelmän käyttöön, sillä haluan tulkita ja analysoida varhaisnuorten omaa kokemusta heidän ystävyysuhteistaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Aineistonhankinnan menetelmistä päädyin juuri kyselylomakkeen käyttöön sillä, koen että näin varhaisnuoret vastaavat myös arempiin kysymyksiin helpommin kuin esimerkiksi haastattelun kautta. Myös se, että teen tutkimuksen yksin tuki kyselylomakkeen valitsemista aineistonhankinnanmenetelmäksi. Haastatteluresurssini olisivat yksin olleet hyvin pienet, ja mikäli vastaukset olisivat jääneet pinnallisiksi, en olisi saanut aineistosta tarpeeksi tarvittavaa tutkimusmateriaalia.

Keräsin aineiston kyselylomakkeilla (liite 3) helmikuussa 2007. Kyselylomakkeen laadinnassa pyrin monipuolisuuteen, jotta saisin vastauksia asettamiini tutkimustehtäviin. Kohdejoukkoa ajatellen tein lomakkeesta selkeän ja kohtuullisen helposti täytettävän. Kyselylomakkeen alussa selvitetään taustatietona vastaajan sukupuoli. Muuten kyselylomake on muodoltaan sekamuotoinen. Se koostuu monivalintakysymyksistä, sekamuotoisista kysymyksistä ja avoimista jatka lauseita -kohdista. Tämän lisäksi kyselylomakkeessa on kaksi lyhyttä mielikuvakatkelmää, joista nuorten tuli miettiä, miten he toimisivat kuvatuissa tilanteissa. Kyselylomakkeen alkuosaan sijoitin kysymyksiä, mitkä vaativat enemmän pohtimista ja ajatustyötä. Kun taas loppuosa lomakkeesta koostuu helpommista, ympyröi oikea vastausvaihtoehto -tehtävistä. Halusin kysymystenasettelulla turvata sen, että nuoret jaksavat vastata totuudenmukaisesti ja rehellisesti myös avoimiin ja pohtimista vaativiin kysymyksiin. Motivaatio ja keskittyminen kysymyksiin on oletettavasti alussa huomattavasti korkeammalla, kuin kyselylomakkeen loppupuolella. Samaa aihetta tutkivia pro graduja lukiessani havaitsin, että useissa niistä oli huomattavan paljon tai jopa pelkästään avoimia kysymyksiä. Näissä tutkimuksissaan tutkijat olivatkin huomanneet, että avoimet kysymykset voivat olla hyvin työläitä tämän ikäisille, sillä useisiin kysymyksiin oli vastattu hyvin suppeasti tai jätetty kokonaan vastaamatta.

Kyselylomake tulee aina testata ennen varsinaista tutkimusta. Testauksessa muutama perusjoukkoa vastaava ihminen arvioi kriittisesti kyselylomaketta. Arvioinnin kohteena ovat kysymysten ja ohjeiden selkeys, vastausvaihtoehtojen toimivuus, kyselylomakkeen mitta ja vastaamiseen käytetyn ajan kohtuullisuus. (Vilkka 2005, 88.) Testasin kyselylomakkeen etukäteen kolmella viidesluokkalaisella nuorella kysymysten asettelujen, ymmärrettävyyden ja luotettavuuden parantamiseksi. Testauksen jälkeen muokkasin hieman kyselylomakkeen rakennetta mahdollisten väärinkäsitysten minimoimiseksi. Karsin tehtävästä viisi pois kaksi jatka lausetta kohtaa, sillä testauksessa havaitsin, että näihin kahteen kohtaan tulee lähes samantyyppisiä vastauksia.

6.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen ulkoinen luotettavuus eli *reliabiliteetti* tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli sitä, missä määrin mittaustulokset ovat toistettavissa suurempaan joukkoon. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 216). Tutkimukseni kohdejoukko on niin pieni, että sen tuloksia ei voida yleistää käsittämään suurempaa varhaisnuorten joukkoa. Saatuja tutkimustuloksia käsittelen ainutlaatuisina ja mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkimuksen tuloksia voidaan pitää luotettavina, jos eri tutkimuskerroilla käytettäessä samaa aineistoa saadaan samanlaisia tuloksia. Tutkimuksen reliaabelius tarkoittaa siis sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 216). Tutkimukseni on saattanut antaa sattumanvaraisia tuloksia, mikäli joidenkin oppilaiden keskittyminen on vastaamishetkellä häiriintynyt tai kysymys on luettu tai tulkittu väärin.

Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen sisäistä luotettavuutta eli kykyä mitata juuri sitä mitä oli tarkoituskin mitata. Tutkimuksen validiutta heikentää se, mikäli tutkimuksen menetelmät ja mittarit eivät vastaa sitä todellisuutta, jota tutkija kuvittelee tutkivansa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 216.) Tutkimuksessani kyselylomake on pyritty luomaan siten, että se antaa mahdollisimman kattavasti vastauksia esitettyihin tutkimustehtäviin.

Tutkimus tapahtui normaalin oppitunnin aikana koehenkilöiden omassa luokassa, joten tilanne oli oppilaille tuttu. Yllättävä seikka oli se, että oppilaiden oma opettaja oli poissa, ja opettajana toimi sijainen. Oman arvioni mukaan sijainen oli oppilaille kuitenkin ennestään tuttu, eikä luokassa ollut havaittavissa levottomuutta. Suurin osa oppilaista osoittikin mielenkiintoa osallistua tutkimuksen tekemiseen. He olivat alusta asti innokkaina mukana ja näyttivät keskittyvän huolella lomakkeen täyttämiseen. Tutkimuksessani validiteetin aleneminen on mahdollista, mikäli oppilaat ovat ymmärtäneet kyselylomakkeiden kysymyksiä väärin. Väärin ymmärtämistä on pyritty minimoimaan siten, että kyselylomake on muotoiltu mahdollisimman selväksi ja helposti ymmärrettäväksi. Vastaajat pystyivät myös tarkentamaan kysymyksiä minulta, sillä olin tutkimuksen toteutuksessa paikalla. Ristiriitaisista vastauksista tai vastaamatta jättämisistä voidaan kuitenkin päätellä

sitä, että jotkut kohdat ovat olleet vaikeasti ymmärrettävissä tai kiinnostus lomakkeen täyttämiseen on hetkellisesti häiriintynyt.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkijan tarkka kuvaus tutkimuksen toteuttamisesta, kaikista tutkimuksen eri vaiheista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 217). Taustalla on oletamus, jonka mukaan prosessin kuvaus tuo tutkimuksen teoreettiset ja aineisto analysointia koskevat painotukset lukijalle ymmärrettävämmäksi. (Kiviniemi 2001, 81). Tutkimuksen kulku on pyritty kuvaamaan tarkasti ja ymmärrettävästi kappaleessa kuusi.

6.5 Aineiston käsittely

Aineiston analyysi tarkoittaa käytännössä sen lukemista yhä uudelleen, luokitte-
lua, vertailua, tulkitsemista ja niihin limittyvää teoretisointia. (Rantala 2001, 92).
Laadullisen aineiston analyysin on tarkoitus tuoda siihen selkeyttä ja näin tuottaa
uutta tietoa tutkittavasta asiasta. (Eskola & Suoranta 2005, 137).

Aineiston analysoinnin aloitin heti tutkimuksen toteutuksen jälkeen. Aluksi pe-
rehdyin aineistoon lukemalla ja selailemalla kyselylomakkeita useampaan kertaan
läpi. Samalla tarkastin vastauksia siten, että esiintyykö niissä selviä virheellisyyk-
siä tai puuttuuko jostain vastuksista tietoja. Yhden vastauslomakkeen viimeinen
sivu oli jäänyt kokonaan täyttämättä. En kuitenkaan hylännyt kyseistä lomaketta,
sillä kolme aikaisempaa sivua oli täytetty selkeästi. Tulin siihen tulokseen, että
viimeisen sivun täyttämättä jättäminen on ollut inhimillinen erehdys. Yhdestä
lomakkeesta jouduin hylkäämään joitain satunnaisia vastauksia, niiden epämääräi-
syyden vuoksi. Kokonaisuudessaan kyselylomakkeiden vastaukset olivat selkeitä,
eikä kokonaisten kyselylomakkeiden hylkäämisiä tarvinnut tehdä.

Aineistoon tutustumisen jälkeen aloin purkamaan vastauksia litteroimalla kysely-
lomakkeet. Kyselylomakkeiden purkaminen yhteen samojen asiayhteyksien alle
helpotti tutkimusaineiston järjestelmällistä läpikäyntiä, aineiston luokittelua ja
taulukointia. Aineistoa on analysoitu sekä sisällön erittelyllä, että sisällönanaly-

sillä. Sisällön erittelyllä tarkoitetaan aineiston kuvaamista kvantitatiivisesti taulukoissa. Sisällönanalyysi sitä vastoin tarkoittaa pyrkimystä kuvata aineiston sisältöä sanallisesti. Sisällönanalyysi avaa tutkimustuloksia esille huomattavasti paremmin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 107). Aineiston analysoinnin jälkeen aineistoa on tulkittava. Tutkijan tulee pohtia analyysin tuloksia ja tehdä niistä johtopäätöksiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 213.) Tässä tutkimusraportissa on oma kappale tutkimuksen johtopäätöksille, sekä oma kappale pohdinnalle.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Hyvän ystävän kuvaileminen

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata varhaisnuorten ystävyysuhteiden määrää ja laatua. Tutkittavien tuli kuvailla aluksi millainen hyvä ystävä on heidän mielestään. Tätä selvitettiin jatka lausetta -menetelmää käyttäen, jossa vastaajille oli annettuna valmiina lauseen alku, jota heidän tuli jatkaa. Kaikki tutkimukseen osallistuneet kuvasivat hyvää ystävää erilaisilla positiivisilla adjektiiveilla.

Minun mielestäni hyvä ystävä on reilu, ystävällinen ja huumorintajuinen. (Poika)

Minun mielestäni hyvä ystävä on rehellinen, ystävällinen ja vieraskorea. (Tyttö)

Minun mielestäni hyvä ystävä on kiltti, rehellinen, ja joka ei kiusaa. (Tyttö)

Osassa vastuksia on kuvailtu hyvää ystävää tarkemmin ja syvällisemmin. Näistä vastauksista kuvastuvat kuuntelemisen ja luottamuksen tärkeys ystävyysuhteissa.

Minun mielestäni hyvä ystävä on sellainen joka ei kerro salaisuuksia, kuuntelee toista ja on kiva kaveri. (Tyttö)

Minun mielestäni hyvä ystävä on sellainen, joka on hauska, ystävällinen ja kuuntelee kun sanon jotain. (Poika)

Minun mielestäni hyvä ystävä on sellainen joka ei kiusaa ja lohduttaa jos on suruja. (Poika)

Minun mielestäni hyvä ystävä on ystävällinen ja ei kerro toisille perättömiä juttuja. (Tyttö)

Kaikista näistä varhaisnuorten tekemistä hyvän ystävän -määritelmistä voidaan huomata, kuinka ystäviä pidetään tärkeinä ja läheisinä seuran- ja tuenantajina. Ystävässä arvostetaan ennen kaikkea rehellisyyttä ja mukavuutta. On myös tärkeää, että hyvälle ystävälle voi kertoa salaisuuksia.

7.2 Ystävyys-suhteiden lukumäärä ja varhaisnuorten tyytyväisyys niiden määrään

Kaikilla tutkimukseen osallistuneilla varhaisnuorilla on heidän mukaansa ainakin yksi hyvä ystävä. Suurimmalla osalla ystävyys-suhteiden määrä on jopa kuusi tai enemmän. Sukupuolten välillä erot ystävyys-suhteiden lukumäärissä ovat hyvin pienet. Pojista kaksi vastasivat kuitenkin, että heillä on 1 - 2 hyvää ystävää, kun taas tytöillä alin ystävyys-suhteiden määrä on heidän mukaansa 3 - 5. Ystävyys-suhteiden lukumäärää kuvataan tarkemmin taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Ystävyys-suhteiden lukumäärä ja varhaisnuorten tyytyväisyys niiden määrään

Minulla on hyviä ystäviä.

	Tytöt	Pojat	Kaikki
Ei yhtään	0	0	0
1-2	0	2	2
3-5	2	1	3
6 tai enemmän	4	5	9

Kysyttäessä varhaisnuorilta sitä toivoisivatko he, että heillä olisi enemmän ystäviä, oli vastaus suurimman osan kohdalla, en osaa sanoa. Tytöistä viisi ja pojista neljä olivat tätä mieltä. Pojista kolme ja tytöistä yksi toivoisi heillä olevan enemmän ystäviä. Yksi vastaajista, poika, oli sitä mieltä että hän ei kaipaa yhtään nykyistä määrää enempää ystävyysuhteita.

7.3 Ystävyysuhteiden laatu

Ystävyysuhteita tutkittaessa tärkeää on huomioida keitä ystävät ovat, millaisia mielipiteitä ja toimintatapoja heillä on, ja ennen kaikkea minkä laatuista nämä suhteet ovat. Merkityksellistä ystävyysuhteelle on sen laatu, ei niinkään ystävien määrä. Ystävyysuhteiden laatua voidaan selvittää erilaisilla ystävyteen liittyvillä tekijöillä. Ystävyysuhteen laadun kannalta olennaista on esimerkiksi tietää, onko ystävyysuhteessä tasa-arvoinen, myönteinen ja läheinen sekä korostuuko suhteessa luottamus ja rehellisyys.

Tutkimuksessani ystävyysuhteen laatua määrittelevät ystävän kanssa vietetty aika, ystävien tärkeys, ystävien aiheuttamat negatiiviset tuntemukset ja ystäville valehteleminen. Näiden tutkimusaiheiden kautta voidaan määritellä sitä, missä varhaisnuoret viettävät aikaa ystävien kanssa, ja kuinka tärkeiksi he itse kuvaavat ystävänsä. Ystävien aiheuttamien negatiivisten tuntemuksien ja ystävälle valehtelemisen selvittämisellä pyritään saada tietoa siitä, koetaanko ystävät aidosti tärkeiksi ja ollaanko ystävyysuhteessä rehellisiä.

7.3.1 Ystävien kanssa vietetty aika

Kysyttäessä varhaisnuorilta sitä, missä he viettävät aikaa ystäviensä kanssa tuli suurimmalta osalta vastaukset kaikkiin asettamiini vaihtoehtoihin. Oma koti, ystävän koti ja koulu olivat mainittuna kaikkien tyttöjen ja myös suurimman osan pojista vastauksissa. Harrastukset ja kaupungilla oleskelu esiintyivät myös hyvin useassa lomakkeessa. Erot sukupuolten välillä olivat hyvin pieniä. Poikien keskuudessa ystävän kodissa ei vietetty niin paljon aikaa kuin tyttöjen keskuudessa.

Asettamieni vaihtoehtojen lisäksi varhaisnuoret pystyivät kertomaan muita ajanvietepaikkoja ystäviensä kanssa. Tässä esiintyi muutamia vaihtoehtoja, kuten elokuvissa käynti, kesällä rannalla oleminen, uintileirit sekä ulkoileminen. Elokuvissa käynti ja ulkoileminen esiintyivät useammassa kuin yhdessä lomakkeessa. Huomioitavaa on myös se, että yhden pojan lomakkeeseen oli ilmestynyt harrastusten kohdalle maininta, ei ole.

7.3.2 Ystävien tärkeys

Ystävien tärkeyttä selvitettäessä käytettiin myös jatka lausetta -menetelmää. Vastauksissa korostuvat ennen kaikkea ystävien kanssa vietetty aika ja yhteisen tekemisen jakaminen toisen kanssa.

Ystäväni ovat minulle tärkeitä, koska niiden kanssa voi jakaa ajatuksia, tehdä yhteisiä asioita ja viettää aikaa.

(Tyttö)

Ystäväni ovat minulle tärkeitä, koska heidän kanssaan voin nauraa ja tehdä kaikkea kivaa.

(Tyttö)

Ystäville jaetaan suruja ja heistä haetaan turvaa ja tukea. Ystävät koetaan tärkeiksi juuri heidän antaman tuen ansiosta.

Ystäväni ovat tärkeitä, koska he auttavat minua jos minulla on huolia tai jokin harmittaa eivätkä anna vain olla.

(Tyttö)

Ystäväni ovat minulle tärkeitä, koska niille voi jakaa omia suruja ja ilontunteita.

(Poika)

Ystäväni ovat minulle tärkeitä, koska heidän kanssaan on mukava olla ja heihin voi turvautua.

(Tyttö)

Yhdessä vastauslomakkeessa tuotiin selvästi esille myös se, kuinka ystävät eivät ole verrattavissa perheenjäseniin.

Ystäväni ovat minulle tärkeitä, koska ystävien kanssa tulee mukava olo ja ne ovat erilaisia, kuin perheen jäsenet.

(Poika)

Eräs vastaaja oli muuttanut lauseen alun yksikköön. Hän on saattanut haluta korostaa juuri yhden tietyn ystävän tärkeyttä itselleen. Mahdollista on myös, että vastaajalla ei ole kuin yksi hyvä ystävä, sillä samaisessa lomakkeessa oli ystävyysuhteiden määrää kysyttäessä vastauksena 1 - 2.

Ystäväni on minulle tärkeä, koska hän katsoo samoja ohjelmia. Ja jotain muuta. Luotettava ja avulias hän on!

(Poika)

7.3.3 Ystävien aiheuttamat negatiiviset tunteet

Varhaisnuorilta kysyttiin myös sitä, milloin he eivät pidä ystävistään. Kysymysmuotona myös tässä tehtävässä oli jatka lausetta -menetelmä. Vastauksien mukaan ystävistä ei pidetä silloin kun ne kiusaavat, haukkuvat tai heidän kanssa syntyy riitoja jostakin.

Minä en pidä ystävistäni silloin, kun hän kiusaa tai on muuten minua kohtaan ilkeä.

(Poika)

Minä en pidä ystävistäni silloin, kun he haukkuvat minua.

(Poika)

Minä en pidä ystävistäni silloin, kun meille tulee riitaa, kun meille tulee erimielisyyksiä.

(Tyttö)

Tutkimukseen osallistuneet kokevat myös, että ystävien ärtyisyys ja huonotuulisuus on epämukavaa ja tällöin ystävien seuraa ei koeta miellyttäväksi.

Minä en pidä ystävistäni silloin, kun he ovat ärtyisiä ja itsekkäitä.

(Tyttö)

Minä en pidä ystävistäni silloin, kun he ovat huonolla päällä tai muuten vain on riitaa.

(Poika)

Kahden tytön vastauksessa näkyy selvästi se, kuinka paljon ystävästä välitetään. Vastaajat eivät ole halunneet mielellään pohtia ja esittää sitä, etteivät he pidä ystävästä jossakin tilanteessa.

Minä en pidä ystäväistäni silloin, kun he syrjivät tai jotain vastaanavaa.. Pidän kyllä ystäväistäni aina, jollei mitään erityistä ole..
(Tyttö)

Minä en pidä ystäväistäni silloin, kun ne alkavat lissuilemaan tai kun ne tekee jotain ärsyttävää. (esim. kertoo pojalle et tykkään siitä, mut ei ne tee sillee.)
(Tyttö)

7.3.4. Ystäville valehtelevinen

Ystävyysuhde perustuu molemmin puoliseen rehellisyyteen ja luottamukseen. Ystävyysuhteen laatua merkittävästi heikentävä tekijä voi olla valehtelevinen. Ystäville valehtelevinen ja valheesta kiinni jääminen, vähentää luottamusta ja heikentää näin ollen yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ystävyysuhteen laatua heikentäväksi ei voida kuitenkaan määritellä pieniä valkoisia valheita. Tutkimuksessani valehtelulla tarkoitetaan säännöllistä tai hyötymistä tavoittelevaa valehtelua. Tutkimukseen osallistuneiden varhaisnuorten mukaan valehtelevinen ei ole ongelma heidän ystävyysuhteissaan.

TAULUKKO 2. Valehtelevinen

Valehtelen ystäville

	tytöt	pojat a)	kaikki a)
kyllä	0	0	0
ei	6	5	11
en osaa sanoa	0	2	2

Ystäväni valehtelevat minulle

	tytöt	pojat a)	kaikki a)
kyllä	0	0	0
ei	4	3	7
en osaa sanoa	2	4	6

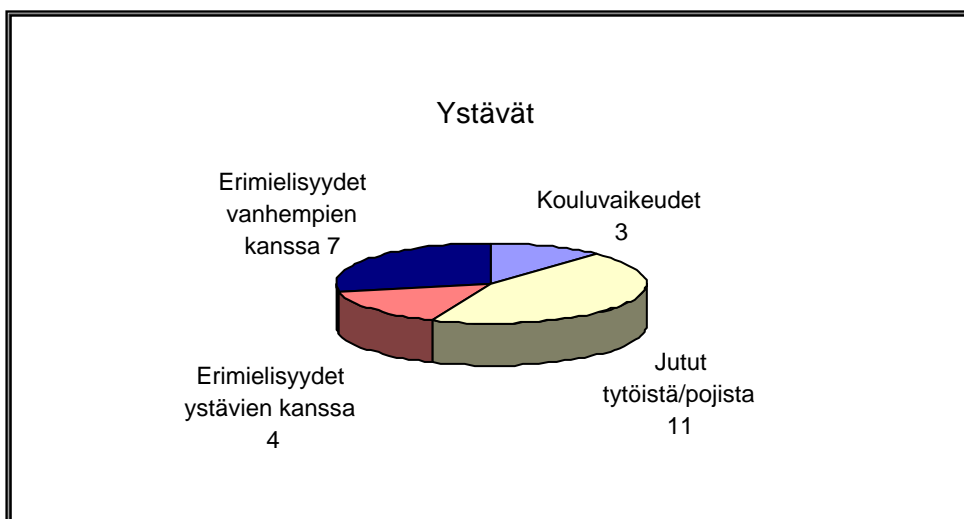
a) Yksi vastaus puuttuu

Varhaisnuorten ajatuksia siitä, valehtelevatko he ystävilleen ja toisin päin, valehtelevatko ystävät heille nähdään tarkemmin taulukosta 2. Kukaan vastanneista varhaisnuorista ei heidän mukaansa valehtele ystävilleen. Tytöistä yli puolet on sitä mieltä, että ystävät eivät myöskään valehtele heille, kun taas kolmasosa vastaajista ei osaa sanoa. Pojilla luvut ovat vastaavasti hieman toisin päin. Pojista yli puolet eivät osaa sanoa valehtelevatko ystävät heille, kun taas hieman alle puolet on sitä mieltä ettei näin tapahdu. Kyllä -vastausten puuttuminen kysytyistä kohdista kertoo kuitenkin siitä, että vastaajat suurimmalta osaltaan ovat rehellisiä ystävilleen ja olettavat myös ystävien olevan rehellisiä heille.

7.4 Varhaisnuorten keskustelukumppanit

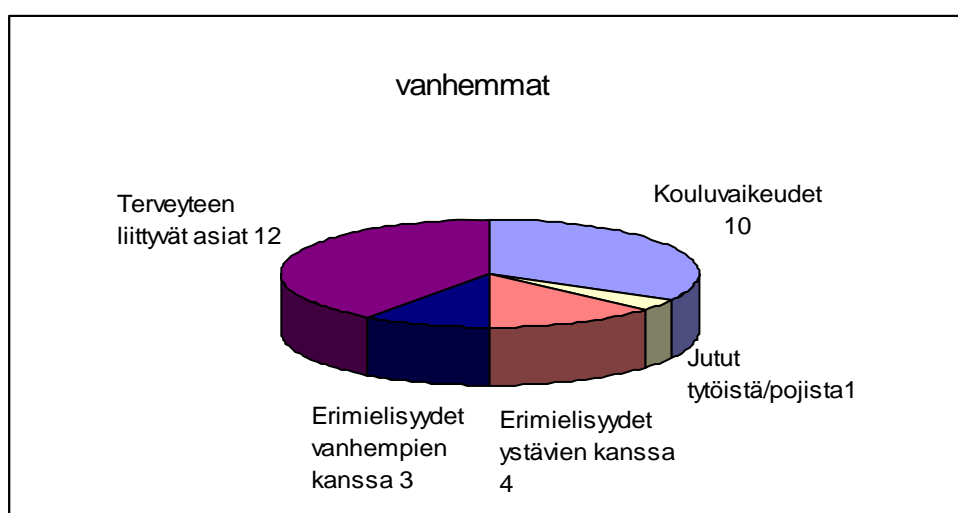
Varhaisnuorten keskustelukumppaneita selvitettiin tehtävällä, jossa nuorten piti valita kenen kanssa he ensimmäiseksi keskustelevat kysytystä asiasta. Vaihtoehtoina olivat vanhemmat, ystävät, muu aikuinen tai ei kukaan. Tutkimustuloksista voidaan nähdä, että varhaisnuoret keskustelevat pääasiassa vanhempiensa ja ystäviensä kanssa heidän mieltään painavista asioista. Vastausten jakaantumisesta vanhempiin ja ystäviin on esitetty havainnollistavat kuviot (kuvio 1 ja 2).

Tutkimustulosten mukaan vastakkaista sukupuolta koskevat jutut jaetaan ennen kaikkea ystävysten kesken (kuvio 1). Tutkimustulos on samansuuntainen kuin aiemmat tutkimustulokset, joissa on esiintynyt, että varhaisnuoret jakavat seurusteluun ja vastakkaiseen sukupuoleen liittyvät asiat ystävien kesken. (Vornanen 2000,127). Myös erimielisyyksistä vanhempien kanssa keskustellaan joidenkin kohdalla ensimmäiseksi ystävien kanssa. Muutamit nuoret hakevat myös ensimmäiseksi ystäviltaan tukea kouluvaikeuksiin ja erimielisyyksiin toisten ystävien kanssa. Terveysteen liittyvistä asioista ei yksikään nuori ilmaissut keskustelevansa ensimmäisenä ystävän kanssa, vaan nämä asiat käydään läpi vanhempien tai jonkun muun aikuisen kanssa.

KUVIO 1. Asioita joista keskustellaan ensimmäiseksi ystävien kanssa

Kouluvaikeudet ja terveyteen liittyvät asiat jaetaan lähes kaikkien vastanneiden mukaan ensimmäiseksi vanhempien kanssa (kuviot 1 ja 2). Vornasen (2000, 127) mukaan nuoret keskustelevat kouluvaikeuksistaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan niin vanhempien kuin ystävien kanssa. Valintatilanteessa vanhemmat koetaan kuitenkin ensisijaisiksi tukijoiksi. Saamani tutkimustulos onkin hyvin samanlainen kuin tämä Vornasen aikaisempi tutkimustulos. Vain yksi nuorista vastasi keskustelewansa vastakkaista sukupuolta koskevistä asioista ensimmäiseksi vanhempiensa kanssa.

KUVIO 2. Asioita joista keskustellaan ensimmäiseksi vanhempien kanssa

Muutamista vastauslomakkeista tuli ilmi, että erimielisyyksistä ystävien tai erimielisyyksistä vanhempien kanssa ei puhuta kenenkään kanssa. Yksi pojista vastasi myös, että hän ei keskustele vastakkaista sukupuolta koskevista asioista kenenkään kanssa. Vastauslomakkeissa vain yksi nuori ilmoitti keskustelevan jostakin näistä asioista ensimmäiseksi muun aikuisen kanssa, kyseessä oli terveyteen liittyvät asiat.

7.5 Ystäviltä haettu ja saatu tuki

Vastanneista varhaisnuorista suurin osa puhuu ystävilleen murheistaan. Taulukosta 3 selviää, että tutkimukseen osallistuneista tytöistä kaikki puhuvat murheistaan ystävilleen ja pojista vain reilu kolmas osa. Jopa neljäsosa pojista vastasikin, etteivät he kerro murheistaan ystävilleen. Kahdeksan neljästätoista vastaajasta kokee, että ystävät kuuntelevat ja lohduttavat, kun heille kertoo murheitaan. Tärkeää on huomata, että näin vastanneissa on mukana niin tyttöjä kuin poikiakin. Voidaan siis olettaa, että pojista ne, jotka kertovat murheistaan ystävilleen saavat niihin kuitenkin tukea ja lohdutusta. Pelosta ja huolista ei puhuta ystäville siinä määrin missä murheista. Tämä pätee niin tyttöjen kuin poikienkin kohdalla.

TAULUKKO 3. Ystäville huolien jakaminen ja heiltä saatu tuki

Puhun ystävilleni murheistani

	tytöt	pojat	kaikki
kyllä	6	3	9
ei	0	2	2
en osaa sanoa	0	3	3

Ystäväni kuuntelee ja lohduttaa minua jos minulla on vaikeaa

	tytöt	pojat	kaikki
kyllä	5	3	8
ei	0	1	1
en osaa sanoa	1	4	5

(jatkuu..)

(TAULUKKO 3 jatkuu..)

Keskustelen ystäväni kanssa peloista ja huolistani

	tytöt	pojat	kaikki
kyllä	3	2	5
ei	1	2	3
en osaa sanoa	2	4	6

Ystäväni puolustavat minua jos muut kiusaavat

	tytöt	pojat	kaikki
kyllä	6	6	12
ei	0	0	0
en osaa sanoa	0	2	2

Ystäväni huomaavat minusta jos minun on paha olla

	Tytöt	Pojat	Kaikki
kyllä	6	6	12
ei	0	1	1
en osaa sanoa	0	1	1

Melko selvästi varhaisnuoret kokevat taulukon kolme mukaan myös sen, että ystävät puolustavat, jos muut kiusaavat. Kaikki vastanneet tytöt olivat tätä mieltä. Lisäksi kukaan nuorista ei vastannut, että ystävät eivät puolustaisi. Lisäksi taulukosta 3 voidaan myös nähdä, että tytöissä kaikkien ja pojista suuren osan mukaan ystävät huomaavat heistä, jos heidän on paha olla. Tämän kysymyksen perusteella voidaan ajatella, että varhaisnuoret uskaltavat näyttää tunteitaan ystävilleen ja ystävät tuntevat toisensa niin hyvin, että he pystyvät lukemaan ja aistimaan heistä erilaisia olotiloja.

Sitä milloin varhaisnuoret kaipaavat ystäviään erityisesti selvitettiin jatka lausetta -menetelmällä. Vastauksista selvisi, että varhaisnuoret kaipaavat ystäviään erityisesti silloin, kun on murheita ja huolia, jotka halutaan jonkun kanssa jakaa.

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun on yksinäistä tai haluaa jutella jostain asiasta/asioista. (Tyttö)

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun on yksinäistä tai jotain huolia. (Poika)

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun olen surullinen. (Tyttö)

Ystäviä kaivataan ja ikävöidään erityisesti silloin kun heitä ei olla nähty aikoihin.

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun en ole nähnyt heitä pitkään aikaan tai kun ei ole muitakaan ihmisiä kenen kanssa voisi jutella.
(Tyttö)

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun ei ole mitään tekemistä, hän on matkalla tai minä olen matkalla ja isällä ollessani. tai, jos hän on muuttanut pois.
(Poika)

Ystäviä kaivataan myös silloin, kun on tekemisen puutetta. Ystävästä haetaan seuraavaa.

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun on tylsää.
(Poika)

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun haluaa jutella heidän kanssaan, tehdä heidän kanssaan jotakin. (Tyttö)

Kahden pojan vastauksessa tuli esille, kuinka he kaipaavat ystäviään ollessaan pulassa tai silloin, kun he tarvitsevat apua.

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun olen yksin tai pulassa.
(Poika)

Kaipaam ystäviäni erityisesti silloin, kun olen pulassa ja tarvitsen apua.
(Poika)

Tutkimustulokset kertovat siitä, että varhaisnuorille ystävät ovat tärkeitä ja heitä kaivataan useissa tilanteissa. Tutkimustulosten kannalta merkittävää on, että ystäviä kaivataan silloin, kun ollaan surullisia tai halutaan jutella jonkun kanssa. Tämä kertoo siitä, että tutkimukseen osallistuneet varhaisnuoret hakevat tukea ystävil-tään ja turvautuvat heihin, kun heidän on paha olla.

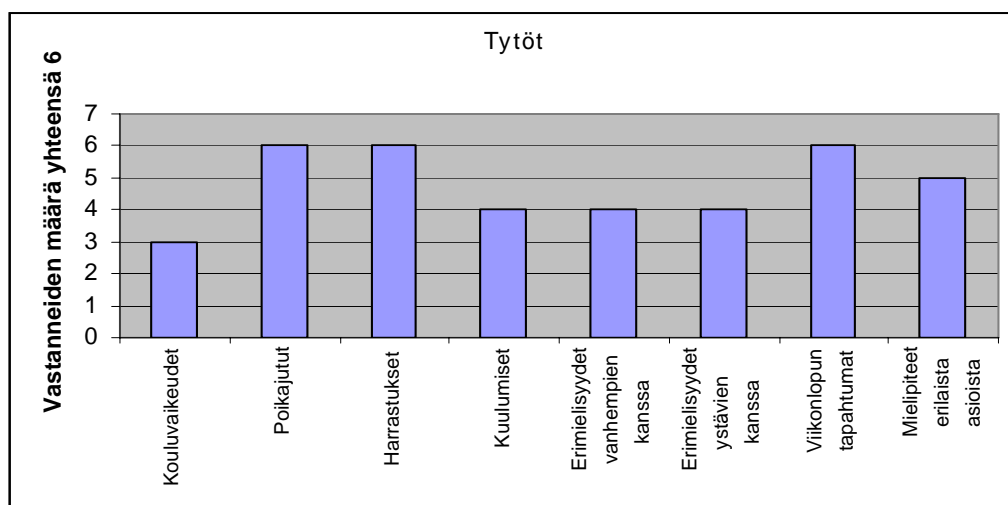
7.6 Asiat joista jutellaan ystävien kanssa

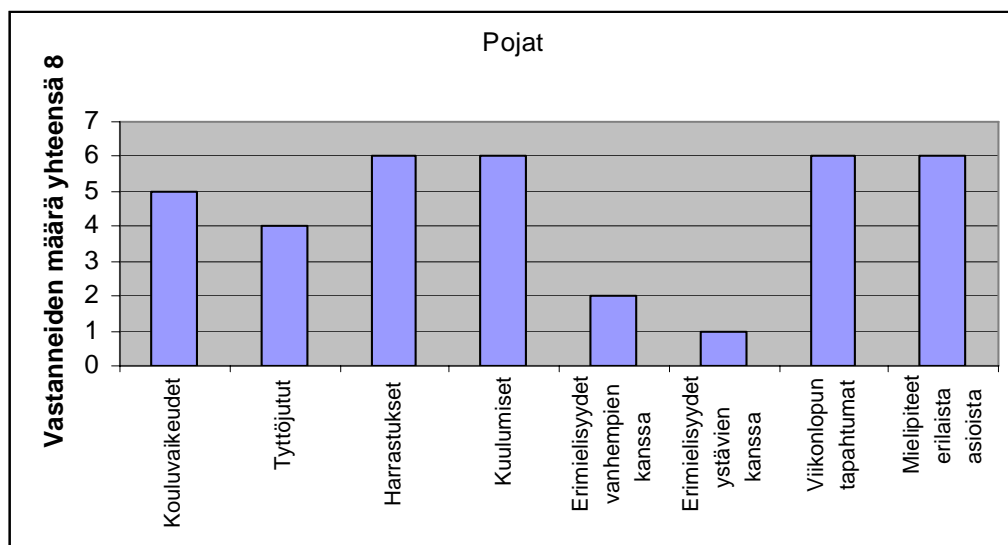
Asioita joista varhaisnuoret keskustelevat ystäviensä kanssa on esitetty kuvioissa 3 ja 4. Tyttöjen ja poikien vastaukset on esitetty omassa kuviossaan. Kuvioista tulee huomioida, että vastanneita tyttöjä on kuusi ja poikia kahdeksan.

Keskustelunaiheet oli annettu valmiina vaihtoehtoina kyselylomakkeessa, joista vastaajat ympäröivät kaikki ne vaihtoehdot, mistä he keskustelevat ystäviensä kanssa. Tämän lisäksi oli kohta *-muut asiat, mitkä?*, johon vastaajat saivat mainita lisää keskustelunaiheita ystäväpiireissään. Tähän lisäkohtaan tuli vastauksina esimerkiksi salaisuudet, ohjelmat, pelit, elokuvat ja musiikki.

KUVIO 3 ja 4. Asiat joista jutellaan ystävien kanssa

Juttelen ystävieni kanssa

Tyttöjen kohdalla lähes kaikki vaihtoehdot saivat paljon kannatusta. Kaikki vastanneista tytöistä ilmoitti puhuvansa ystävien kanssa poikajutuista, harrastuksista ja viikonlopun tapahtumista. Tyttöjen vastauksista voidaan huomata, että he puhuvat paljon ystävilleen erilaisista asioista. Suurin osa pojista taas vastasi keskustelewansa ystävien kanssa harrastuksista, kuulumisista, viikonlopun tapahtumista ja mielipiteistään. Vain muutama poika ilmoitti keskustelewansa ystäviensä kanssa erimielisyyksistä, koskivat ne sitten ystäviä tai vanhempia.

7.7 Ystävyysuhteissa miellyttäminen

Varhaisnuorten miellyttämisen tarvetta ystävyysuhteissa pyrittiin selvittämään kahden pienen mielikuvatarinan avulla. Vastajien tuli kuvitella itsensä kyseisiin tilanteisiin ja miettiä, miten he toimisivat niissä.

Mielikuvatarina 1.

Ystäväsi pyytävät sinua koulussa lähtemään heidän kanssaan illalla elokuviin. Olet luvannut kuitenkin aamulla ennen kouluun lähtöä, että olet illan kotona ja siivoat huoneesi sekä autat vanhempiasi kotitöissä.
Miten toimit tilanteessa?

Suurin piirtein puolet mielikuvatarinan maailmaan eläytyneistä varhaisnuorista kysyisi vanhemmiltaan lupaa mennä elokuviin.

Kysyn vanhemmilta käykö, että menisin elokuviin ja hoitaisin ennen elokuvia läksyt, kotityöt ja huoneensiivoamisen.

(Tyttö)

Sanon kavereille mitä olin luvannut ja kysyn vanhemmilta kotona.

(Poika)

Rukoilen vanhempia.

(Poika)

Sanon heille että olin luvannut siivota huoneen enkä nyt pääse tai yritän anoa äidiltä lupaa mennä elokuviin ja että siivoan huoneeni myöhemmin.

(Tyttö)

Osa varhaisnuorista sanoisi ystävilleen, että ovat luvanneet jäädä kotiin. Osa heistä ehdottaa ystävilleen, että menisivät joku muu kerta.

Kerron että olen luvannut olla kotona ja ehdotan että mentäisiinkö joku toinen kerta.

(Tyttö)

Sopisin toisen illan elokuviin, koska olin luvannut jo aamulla että jään kotiin.

(Poika)

Kerron heille että olen luvannut olla illan kotona. Jos he ovat oikeita ystäviä he ymmärtävät.

(Tyttö)

Mielikuvatarina 2.

Olet hyvin innoissasi uusista vaatteistasi, jotka olet laittanut ensimmäistä kertaa päällesi. Pidät vaatteista erityisen paljon ja mielestäsi ne sopivat sinulle loistavasti. Ystäväsi ihmettelee kuitenkin vaatevalintaasi. Hän on sitä mieltä, että vaatteet eivät ole sinun tyyliiset eivätkä muutenkaan erityisen hienot. Miten toimit tämän jälkeen? Mitä sanot ystävillesi?

Toisen mielikuvatarinan vastauksista selviää, että jotkut nuorista loukkaantuisivat ystävän sanomisesta ja vähentäisivät jatkossa kyseisten vaatteiden käyttöä, vaikka ne ovat itselle mieluisat. Etenkin tytöt pahoittaisivat mielensä ystävän sanomisesta. Pojista vain muutamat ilmaisivat selkeästi tulevansa loukatuksi.

Sanon, että "Ai jaa..". Sitten en varmaan käytä niitä vaatteita kovin usein... (Tyttö)

Hyväksyn asian ja käytän vaatteita vähän harvemmin. (Poika)

Tulen aika surulliseksi ja sano hänelle että minusta ne ovat oikein hienot. (Tyttö)

Muutamit varhaisnuorista puolustaisivat omaa mielipidettään ja ilmaisivat hyvin selvästi ystävälleen mitä mieltä he ovat hänen sanomisestaan.

Minua se ei haittaisi. Sanoisin hänelle:-Jos sua ei miellytä mun tyyli ja häpeet mua nii ei sun tartte liikkua mun seuras, mut en oo enää sun ystävä, en ainakaan hyvä sellainen. (Tyttö)

...Kuka kysy sun mielipidettä?! Sitten me tapellaan ja sovitaan. (Poika)

Sanoisin, että minun mielestäni ne ovat ihan ok:t ja voisin kostaa jos olisin todella vihainen. (Tyttö)

Pojista selvästi useimmat ovat sitä mieltä, että jokaisella on oma mielipiteensä ja se on tärkeä. Jos pojat itse pitävät vaatteista, he eivät vastauksien mukaan välitä ystävän sanomisesta paljoakaan. Pojat puolustavat selvästi rohkeammin omaa mielipidettään kuin tytöt.

Tämä on minun mielipide ja sinulla omasi. (Poika)

Sanon ystäväilleni että jos minä pidän niistä niin ei sinun tartte pitää näistä kaikillahan on oma mielipide. (Poika)

Sanon että minä pidän niistä ja se on minun tyyliäni. Hän saattaa olla vain kateellinen. (Poika)

Sanon pitäväni niistä. (Poika)

TAULUKKO 4. Miellyttäminen

Valehtelen joskus ystäväilleni, koska en halua tehdä niin kuin he pyytävät

	tytöt	pojat	kaikki
kyllä	1	3	4
ei	3	5	8
en osaa sanoa	2	0	2

Kerron ystäväilleni aina jos olen eri mieltä asiasta

	tytöt	pojat a)	kaikki a)
kyllä	5	4	9
ei	0	2	2
en osaa sanoa	1	1	2

Lähden helposti mukaan juttuun jos ystäväni kiusaavat toisia

	tytöt	pojat a)	kaikki a)
kyllä	1	1	2
ei	3	2	5
en osaa sanoa	2	4	6

Toimin usein ystäväni mielen mukaan

	tytöt	pojat a)	kaikki a)
kyllä	1	2	3
ei	1	2	3
en osaa sanoa	4	3	7

a) Yksi vastaus puuttuu

Tutkimukseen osallistuneista hieman alle kolmasosa myöntää valehtelevansa ystävilleen joskus, kun he eivät halua tehdä niin kuin ystävät pyytävät. Tytöistä lähes kaikki ja pojistakin puolet vastasivat, että he kertovat ystävilleen jos ovat asiasta erimieltä. Näistä kysymyksistä voidaan päätellä, että melko pieni osa vastaajista kokee ystävyysuhteissaan miellyttämisen tarvetta. Taulukosta 4 on esitelty tarkemmin ystävyysuhteissa miellyttämistä koskevia kysymyksiä. Kahden viimeisen taulukossa olevan kysymyksen kohdalla on saattanut olla tulkintavaikeuksia, sillä *en osaa sanoa* -vastausten määrä on näiden kysymysten kohdalla yllättävän suuri niin tyttöjen kuin poikien kohdalla. Esimerkiksi kysymys *toimin usein ystäväni mielen mukaan* on hyvin laaja ja mahdollisesti vaikeasti tulkittava.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUKSEN TULOKSISTA

Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella varhaisnuorilla on määrällisesti ja laadullisesti heidän kasvuaan ja kehitystään tukevia ystävyys-suhteita. Jopa yhdeksän vastaajaa kaikista neljästätoista ilmoittivat hyvien ystävien määräksi kuusi tai enemmän. Kaksi tutkimukseen osallistunutta ilmoitti ystävyys-suhteiden lukumääräksi 1 - 2. Minua hiukan yllättäen nämä kaksi olivat poikia. Heille tämä, mahdollisesti ainoa, hyvä ystävä on kuitenkin hyvin tärkeä ja heidän kasvuaan tukeva.

Varhaisnuorten hyvinvoinnin ja itsetunnon muodostumisen kannalta erittäin merkittävää on, että kukaan vastaajista ei joutunut kertomaan, että hänellä ei olisi yhtään hyvää ystävää. Johtopäätöksenä voidaankin tulkita, että kaikkien näiden kyselyyn osallistuneiden varhaisnuorten kohdalla ystävyys-suhteet ovat tukemassa heidän hyvinvointiaan sekä itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä. Aikaisemmissa tutkimuksissa tulokset varhaisnuorten ystävyys-suhteiden määrästä ovat melko samansuuntaisia. Seikkulan vuonna 1997 julkaistussa pro gradu -tutkielmassa ilmeni kuitenkin varhaisnuoria, joilla ei ole koulussa ollenkaan ystäviä. Verrattaessa Seikkulan tutkimusta minun tutkimukseeni, on kohderyhmän laajuudessa kuitenkin huomattava ero. Seikkulan tutkimukseen osallistui 142 kuudesluokkalaista.

Huomioitavana seikkana tutkimustuloksista selvisi, että kaksi kahdeksasta pojasta ilmoitti hyvien ystävien määräksi yksi tai kaksi, kun tytöillä vastaavassa kohdassa alin lukumäärä oli 3 - 5. Toinen kyseisistä pojista oli vielä yhdessä kohdassa muuttanut lauseen yksikköön, joka antoi ymmärtää että hänellä on mahdollisesti vain yksi hyvä ystävä. Tämän tutkimustuloksen pohjalta ei selvästi kuvastu esimerkiksi Erwinin (1993) esittämä toteamus siitä, että kouluikäiset pojat viihtyvät isommissa ryhmissä ja tyttöjen ystävyys-suhteet ovat enemmän kahdenkeskisiä. Tutkimuksessani saadut tulokset voidaan tulkita siten, että myös osa tytöistä viihtyy isommissa ryhmissä. Toisaalta kuitenkin tutkimustuloksissa ei kysytty sitä, minkä kokoisissa porukoissa nämä nuoret viettävät aikaansa, vaan kysyttiin, kuinka paljon heillä on hyviä ystävyys-suhteita. On mahdollista, että tytöillä on useita hyviä ystäviä, mutta että he viettävät aikansa kerrallaan vain yhden tai kahden ystävänsä seurassa.

Tarkasteltaessa tutkimustuloksia voidaan huomata, että varhaisnuoret viettävät aikaa ystävien kanssa niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Ystäviä kutsutaan kotiin kyläilemään ja vastaavasti vieraillaan ystävän kodissa. Myös harrastusten parissa tavataan ystäviä. Ystävät koetaan tärkeiksi juuri yhdessä vietetyn ajan ja yhteisen tekemisen kannalta. Taipaleen (1998) mukaan ystävyys-suhteet tarjoavat nuorelle sellaisia kehityksellisiä virikkeitä, joita aikuissuhteet eivät voi korvata. Ystävyys-suhteet tarjoavat nuorelle mahdollisuuden samanarvoisuuteen. Tämän samanarvoisuuden tunteminen tuli mielestäni hyvin esille yhden pojan vastauksessa, jossa hän ilmaisi ystävien tärkeyttä sillä, että ystävien kanssa tulee mukava olo ja ne ovat erilaisia, kuin perheenjäsenet. Mielestäni vastaus kuvastaa sitä, kuinka nuori nauttii perheen ulkopuolisista suhteista ja kokee niissä suhteissa hyväksyntää ja tasavertaisuutta.

Tutkimustuloksissa ystävien merkitys ilmenee ystävien kanssa vietetyn ajan, yhteisen tekemisen, surujen ja ilontunteiden jakamisen ja turvautumisen tärkeydessä. Ystävyys-suhteiden kiinteydestä kertoo myös se, että tutkimustulosten mukaan varhaisnuoret eivät valehtele ystävilleen, ja suurin osa vastaajista kokee, että myöskään ystävät eivät valehtele heille. Tämä kertoo ystävien välisestä rehellisyydestä ja luottamuksesta toisiinsa. Huomioitavaa on kuitenkin valehtelemista (kts. taulukko 2) ja miellyttämistä (kts. taulukko 4) koskevien taulukoiden ristiriitaisuus. Taulukko kaksi kertoo kaikkien varhaisnuorten vastanneen, etteivät he valehtele ystävilleen, kun taas taulukon neljä antamien tulosten mukaan muutamat vastaajista kertovat valehtelevansa ystävilleen, silloin kun eivät halua tehdä niin kuin he pyytävät. Voisin olettaa, että varhaisnuoret ovat vastatessaan ajatelleet, että taulukon kaksi valehteleväminen on tarkoituksenmukaista ja tiedostetumpaa. Taulukon neljä kysymys taas mahdollistaa mielestäni valkoiset valheet, joita tehdään hätävarjeluna, kun ei haluta toimia niin kuin ystävä pyytää. Mikäli varhaisnuoret ovat tulkinneet kysymykset näin ei ristiriitaisuus tulosten kannalta ole mielestäni niin merkittävä.

Tutkimustulosten mukaan varhaisnuoret puhuvat ystävilleen murheistaan ja hakevat heiltä tukea. Tulokset kertovat kuitenkin samaa kuin aikaisemmat tutkimustulokset (esimerkiksi Vornanen 2000) siitä, että nuoret tytöt turvautuvat ystäviinsä huomattavasti enemmän kuin pojat. Kaikki tutkimukseen osallistuneet tytöt hake-

vat ystäviltään tukea murheisiin, kun taas vastanneista pojista vain alle puolet puhuu ystävilleen murheistaan.

Kysyttäessä pelkojen ja huolien puhumisesta ystäville oli kyllä -vastausten määrä kuitenkin niin tyttöjen kuin poikien kohdalla alhaisempi kuin murheista puhuttaessa. Tytöistä puolet ja pojista vain kaksi ilmoitti puhuvansa huolista ja peloistaan ystävilleen. Tämä saattaa johtua siitä, että *pelko* sana esiintyi kysymyksessä, ja se voi herättää varhaisnuorissa erilaisia ajatuksia. Pelkojen kertominen voidaan kokea liian paljastavaksi. Peloista ei välttämättä haluta puhua ystäville, sillä ystäviä ihannoidaan ja heihin halutaan samaistua. Salmivallin (2004) mukaan nuori itse kokee kavereiden mielipiteet hyvin tärkeiksi. Lisäksi sosiaaliset paineet mukautua ryhmän käytäntöihin on suurimmillaan noin 12-vuotiaiden keskuudessa. Tytöistä vain yksi ilmaisi selkeästi, ettei puhu ystävilleen peloistaan. Tämä puhuu sen puolesta, että tytöille ystävyysuhteet ovat läheisempiä, ja ystäville uskoudutaan.

Negatiivisia tuntemuksia ystäviä kohtaan aiheuttavat kiusaaminen, haukkuminen ja ystävien huonotuulisuus. Tutkimustulokset kertovatkin siitä, että nämä negatiivisiin tuntemuksiin johtavat syyt ovat hyvin tavallisia. Ystävän ilkeys, itsekkyyks ja syrjintä tuntuvat pahalta. Negatiiviset tuntemukset ovat vastauksista päätellen lyhytaikaisia, ja ne ilmenevät vain silloin, kun joitain edellä mainittuja asioita on tapahtunut. Parissa vastauksessa esiintyi hyvin se, kuinka paljon ystävästä välitetään, eikä haluta ajatella niitä tilanteita, milloin ystävästä ei pidetä. Tämä kuvastaa sitä, kuinka tärkeitä ystävät varhaisnuorille ovat, ja kuinka he ihannoivat sekä arvostavat ystäviään.

Tutkimustulosten mukaan vanhemmat ja ystävät ovat varhaisnuorelle tärkeitä keskustelukumppaneita. Kouluvaikeudet ja terveyteen liittyvät asiat jaetaan lähes kaikkien vastanneiden mukaan ensimmäiseksi vanhempien kanssa. Saamani tutkimustulos on samansuuntainen kuin Vornasen (2000) tutkimustulos. Sen mukaan nuoret keskustelevat kouluvaikeuksistaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan niin vanhempien kuin ystävien kanssa. Valintatilanteessa vanhemmat koetaan kuitenkin ensisijaisiksi tukijoiksi. Johtopäätöksenä voidaan tulkita, että vanhemmat ovat tietyissä asioissa varhaisnuorelle vielä hyvin tärkeä tuki ja turva.

Kaikki tutkimukseen osallistuneet tytöt ilmoittivat puhuvansa ystävien kanssa poikajutuista, harrastuksista ja viikonlopun tapahtumista. Suurin osa pojista taas vastasi keskustelewansa ystävien kanssa harrastuksista, kuulumisista, viikonlopun tapahtumista ja mielipiteistään. Tutkimustulokset kertovat, että vastakkaista sukupuolta koskevat jutut jaetaan ennen kaikkea ystävysten kesken. Ihmissuhdeasiat ovatkin yleinen syy niin tytöillä kuin pojilla ystäviin turvautumisessa. Vain yksi nuorista vastasi keskustelewansa vastakkaista sukupuolta koskevista asioista ensimmäiseksi vanhempiensa kanssa. Tutkimustulokset ovat yhteneväisiä aiempiin tutkimustuloksiin siten, että tytöille ystävyysuhteet ovat läheisyyttä ja heille uskoudutaan esimerkiksi vastakkaista sukupuolta koskevissa asioissa. Vain muutama poika ilmoitti keskustelewansa ystävien kanssa erimielisyyksistä, koskivat ne sitten ystäviä tai vanhempia. Tämäkin tutkimustulos viittaa aiempien tutkimustulosten ohella siihen, että pojat eivät välttämättä pohdi yhtä syvällisesti asioita ystävyysuhteissaan kuin tytöt.

Ystäviä kaivataan tutkimustulosten perusteella erityisesti silloin, kun ollaan yksinäisiä tai surullisia, ja halutaan jakaa murheita ja huolia ystäville. Ystävilta kaivataan myös apua ja kaipuu ystävän luo kasvaa silloin, kun on pidempiä aikoja, ettei näe häntä. Saadut tutkimustulokset ovat hyvin loogisia ja kertovat siitä, kuinka ihminen kaipaa turvaa ja tukea rinnalleen.

Tutkimustulokset viittaavat siihen suuntaan, että varhaisnuoret eivät koe ystävyysuhteissa erityistä miellyttämisen tarvetta. Mielikuvatarinoiden pohjalta selvisi, että varhaisnuoret uskaltavat sanoa ystävilleen vastaan ja puolustaa omaa mielipidettään. Ystävän mielipide vaikuttaa kuitenkin merkittävästi. Toisen mielikuvatarinan vastauksista selvisi, että ystävän negatiiviset kommentit uusista vaatteista saisi kuitenkin muutaman vastaajan vähentämään kyseisten vaatteiden käyttöä. Suurin osa tytöissä loukkaantuisi ystävän sanomisesta, kun taas pojista vain muutama ilmaisi selkeästi pahoittavansa mielensä. Jos pojat itse pitävät vaatteista, he eivät vastauksien mukaan välitä ystävän sanomisesta paljoakaan. Pojat puolustavat selvästi rohkeammin omaa mielipidettään kuin tytöt. Toisaalta on mahdollista, että ulkonäkökysymykset ovat tytöille tärkeämpiä ja samaistuminen ulkonäöllisesti ystäviin on tämän ikäisillä tytöille tärkeämpää kuin pojille.

Joissain tilanteissa varhaisnuoret kuitenkin kokevat, etteivät halua tehdä asioita joita ystävät pyytävät, sillä hieman alle kolmasosa vastaajista myöntää valehtelevansa ystävilleen näissä tilanteissa. Myöntävästi vastanneista kolme oli poikaa ja vain yksi tyttö. Tästä voidaan päätellä, että poikien voi olla vaikeampaa myöntää ystävilleen, etteivät he halua tai uskalla tehdä jotain. Poikien ystävyysuhteissa esiintyy enemmän kilvoittelua, ja halutaan suojella omaa roolia joukon jäsenenä. Vastauksia on kuitenkin vaikea tulkita enempää, sillä vastaukset eivät kerro millaisissa tilanteissa ystäville valehdellaan. Ystävyysuhteissa ilmaistaan kuitenkin mielipiteitä, sillä vastanneista tytöistä lähes kaikki ja pojistakin puolet vastasivat, että he kertovat ystävilleen jos ovat asiasta erimieltä. Tämä tutkimustulos kertoo siitä, että ystäville uskalletaan olla rehellisiä ja puolustaa omia mielipiteitään.

9 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia varhaisnuorten ystävyysuhteet ovat. Tämän lisäksi haluttiin saada tietoa, missä määrin varhaisnuoret hakevat ja saavat ystäviltaan tukea. Tutkimuksella hain varhaisnuorten omia ajatuksia siitä minkälaisiksi he kokevat ystävyysuhteensa, mistä asioista he keskustelevat ystävien kanssa ja missä asioissa he turvautuvat ensimmäiseksi ystävien puoleen. Tutkimuksella on pyritty saamaan tietoa, onko varhaisnuorilla riittävästi laadultaan hyviä ystävyysuhteita, jotka ovat heidän kehitysvaiheessa heille hyvin tärkeitä.

Ensimmäisenä tutkimustehtävänä oli selvittää sitä, millaisia varhaisnuorten ystävyysuhteet ovat määrältään ja laadultaan. Tutkimustulokset kertovat, että varhaisnuorilla on heidän kasvuaan tukevia ystävyysuhteita. Laadultaan ystävyysuhteet ovat hyviä, ja vastausten perusteella voidaan päätellä, että suhteet ovat melko tasavertaisia. Vastausten pohjalta minulle selvisi, kuinka paljon varhaisnuoret arvostavat ystäviään ja heidän seuraa. Minua hiukan yllätti tutkimustuloksissa kuitenkin se, että pojat ovat tyytymättömämpiä ystävyysuhteidensa määrään kuin tytöt. Pojista muutama ilmoitti kaipaavansa lisää hyviä ystäviä. Lisäksi kaksi poikaa ilmoitti hyvien ystävyysuhteiden määräksi yksi tai kaksi. Tutkimustuloksesta mieleeni tuli ajatus, että pojilla todellisten hyvien ystävien määrä ei välttä-

mättä ole aina niin suuri, kuin ystäväpiiri antaa olettaa. Onhan mahdollista, että pojat eivät määrittele kaikkia heitä, kenen kanssa aikaa viettävät porukassa, hyviksi ystävikseen.

Toisen tutkimustehtävän tarkoitus oli selvittää, turvautuvatko varhaisnuoret ystäviinsä ja minkälaisia ovat nämä asiat missä heihin turvaudutaan. Tutkimustulosten perusteella varhaisnuoret jakavat ystävilleen niin iloja kuin suruja. Ystäviin turvaudutaan silloin, kun asioita joista haluaa jollekin puhua. Tutkimuksesta saatujen tulosten mukaan voidaan huomata, että ystävät ovat vanhempien ohella nuorelle tärkeitä tukijoita. Varhaisnuoret käsittelevät vielä paljon asioita vanhempiensa kanssa, mutta on kuitenkin jo asioita, jotka halutaan ennemmin jakaa ystävien kesken.

Tutkimustulosten mukaan ystävysten kesken jaetaan ennen kaikkea vastakkaista sukupuolta koskevat asiat. Ystävyysuhteet toimivatkin avun lähteenä ihmissuhdeasioissa. Yksi pojista vastasi kuitenkin, että hän ei keskustele vastakkaista sukupuolta koskevista asioista kenenkään kanssa. Valitettavasti myös muutamista vastauslomakkeista ilmeni, että erimielisyyksistä ystävien tai erimielisyyksistä vanhempien kanssa ei puhuta kenenkään kanssa. Nämä tutkimustulokset ovat surullisia siltä osin, jos nämä varhaisnuoret kokevat tarvetta puhua näistä asioista jollekin, eikä heillä ole ketään ystävää tai läheistä aikuista kenen kanssa kyseiset asiat jakaa. Toisaalta on mahdollista, että esimerkiksi kyseisen vastanneen pojan kohdalla vastakkaista sukupuolta koskevat asiat eivät ole vielä häntä kiinnostavia tai ole hänelle ajankohtaisia asioita, eikä hän koe edes tarvetta puhua näistä asioista kenellekään.

Varhaisnuorten hyvän ystävän määritelmistä kuvastui selvästi kuuntelemisen ja luottamuksen tärkeys ystävyysuhteissa. Tutkimukseen vastanneille varhaisnuorille on tärkeää, että he voivat puhua ystäville murheistaan. Peloista ja huolista puhuminen ystäville koetaan kuitenkin vaikeammaksi, kuin murheista puhuminen. Tutkimustulokset voidaan tulkita, että varhaisnuoret eivät halua tai uskalla paljastaa omia pelkojaan ystävilleen kovin syvästi. Mielestäni varhaisnuoret saattavat kokea, että pelkojen ja heikkouksien paljastaminen voi heikentää heidän omaa kuvaa ystävän silmissä. Poikien ystävyysuhteissa esiintyy myös jonkun verran

kilvoittelua, ja he voivat kokea, että pelkojen paljastaminen voi heikentää myös tältä osin heidän asemaa ryhmänjäsenenä.

Kolmantena tutkimustehtävänä oli saada tietoa, kokevatko varhaisnuoret ystävyysuhteissaan miellyttämisen tarvetta, ja jos kokevat niin minkälaista.

Tutkimustulokset kertovat, että varhaisnuoret osaavat ja uskaltavat puolustaa omaa mielipidettään ystävien kesken. Ystävien mielipiteet koetaan kuitenkin hyvin tärkeiksi ja tietyissä tilanteissa saatetaan toimia ystävän mielipidettä kuunnellen. Tutkimukseen osallistuneet varhaisnuoret ymmärtävät kuitenkin oman parhaansa, eikä tutkimustulosten valossa varhaisnuorten päätökset ole merkittävästi ystävien vaikutusten alla. Mielestäni ystävien mielipiteen kuunteleminen kertoo ennemminkin siitä, kuinka voimakkaasti ystäviin halutaan samaistua ja heitä ihannoidaan.

Nykypäivänä, perheen yhteisen ajan kutistuttua on erityisen tärkeää, että tutkimus antoi positiivisia tuloksia varhaisnuorten ystävyysuhteiden määrästä ja laadusta. Näiden saamieni tutkimustulosten pohjalta olisi houkuttelevaa todeta, että nuorten lisääntynyt mielenterveyspalveluiden tarve ei suoranaisesti kerro ystävien puuttumisesta. Tutkimuksen kohdejoukko on kuitenkin hyvin pieni ja tutkimustuloksia ei voida yleistää kattamaan suurempaa varhaisnuorten joukkoa. Erittäin tärkeää ja tälle tutkimukselle merkityksellistä on kuitenkin, että tutkimukseen osallistuneilla kaikilla varhaisnuorilla on heidän hyvinvointinsa tukena hyviä ystävyysuhteita. Tärkeänä ja merkittävänä tutkimustuloksena esiintyi myös varhaisnuorten turvautuminen ystäviinsä. Useissa vastauslomakkeissa hyvän ystävän piirteeksi määriteltiin se, että ystävä kuuntelee. Se, että varhaisnuoret kuuntelevat toisiaan ja jakavat toisilleen murheita on erityisen tärkeää. Mielestäni tulokset kertovat, että varhaisnuoret uskaltavat puhua murheistaan ystävilleen ja hakevat ystäviltaan lohdutusta.

Kyselylomake antoi mielestäni melko hyvin vastauksia asettamiini tutkimustehtäviin. Rakenteelta uskoisin kyselylomakkeen olleen varhaisnuorille ymmärrettävä, sillä tutkimustilanteessa ei tarkentavia kysymyksiä esitetty juurikaan. Joissakin kohdissa vastaajilla on saattanut olla kysymyksissä tulkintavaikeuksia. Lähinnä tehtävässä kahdeksan joissakin kohdin *en osaa sanoa* -vastausten määrä on muu-

tamien kysymysten kohdalla yllättävän suuri. Tehtävä on kyselylomakkeen loppupuolella ja tässä vaiheessa keskittyminen lomakkeen täyttämiseen voi olla jo heikentynyt. Vastajaat eivät ole välttämättä jaksaneet enää miettiä vastauksiaan huolella ja vähänkin epäselvät tai liian laajat kysymykset ovat voineet saada vastaamaan neutraalisti, en osaa sanoa.

Opinnäytetyö prosessin loppupuolella mieleeni heräsi ajatus mahdollisesta aiheeseen liittyvästä lisätutkimuksesta. Kyseistä aineistoa hyödyntäen voisi tehdä kyselytutkimuksia eri puolille maata. Tutkimustuloksia olisi mielenkiintoista vertailla keskenään ja nähdä eroavatko esimerkiksi maalla asuvien ja kaupungissa asuvien varhaisnuorten ystävyysuhteet toisistaan. Lisäksi mielenkiintoinen aihe olisi tutkia tarkemmin niiden asioiden sisältöä, joita varhaisnuoret toisille jakavat.

Tutkimuksen tekeminen yksin, oli hyvin haastava ja voimavaroja koetteleva prosessi. Opin työtä tehdessäni hakemaan ja jäsentämään tietoa teorian muotoon. Tutkimus on opettanut minua pitkäjänteiseen ja itseä yhä uudelleen motivoivaan työmuotoon. Ottamalla välillä etäisyyttä työhön, sain panostettua itsestäni enemmän irti, kun jälleen palasin tutkimukseni pariin. Tutkimusprosessi osoittautui hyvin mielenkiintoiseksi ja antoisaksi, vaikkakin tutkimusaineiston läpikäynti oli melko työlästä. Tutkimusaineistosta kiinnostavana ja merkittävänä tulkintana nousi esille heti ensi selailulla yhden pojan lause siitä, kuinka ystävät ovat hänelle tärkeitä siksi, että niiden kanssa tulee mukava olo ja ne ovat erilaisia kuin perheenjäsenet. Tästä vastauksesta muodostui opinnäytetyölleni nimi. Tämä vastaus on kuin tutkimukseni lähtökohta ja viitekehys, jonka mukaan ystävät toimivat vanhempien ohella merkittävänä voimavarana ja tukijoina varhaisnuoruuden kuo-huvina vuosina.

LÄHTEET

Aalberg, V. & Siimes, M. 1999. Lapsesta aikuiseksi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilen, M. 2003. Nuoren aika. Porvoo: WSOY.

Aapola, S. 1992. Ystävyyden keinulauta. Helsinkiläistytöjen ystävyyskulttuurista. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Aho, S. 1996. Lapsen minäkäsitys ja itsetunto. Helsinki: Oy Edita Ab.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. 11 painos. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huttunen, A. 1996. Ystävyys-suhteet ja kiusaaminen koululuokassa. Turun yliopisto: Psykologian laitos.

Hyssälä, L. 2003. Sairaanhoidopiirit vastuussa alueensa mielenterveyspalveluiden koordinoinnista. [verkkodokumentti] [viitattu 25.9.2006]. Saatavissa: <http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/documents/1080/index.htx>

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1998. Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1999. Murrosikäisen ja nuoren maailma. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kankaanranta, R. 1998. Esimurrosikäisten tyttöjen ja poikien ystävyysuhteet ja niiden yhteydet erilaisten aggression muotojen käyttöön. Turun yliopisto: Psykologian laitos.

Keltikangas-Järvinen, L. 1998. Hyvä itsetunto. Juva: WSOY.

Keltikangas-Järvinen, L. 2000. Tunne itsesi, suomalainen. Helsinki: WSOY.

Kemppinen, P. 1999. Nuoriso 2000 – Nuorisotyön käsikirja. Vantaa: Kustannusvalmennus P.& K. Oy.

Kiviniemi, K. 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, J (toim) & Valli, R. (toim). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-kustannus, 68 - 84.

Nurmi, J-E. 1995. Nuoruusiän kehitys: etsintää, valintoja ja noidankehiä. Teoksessa Lyytinen, P., Korhonen, M. & Lyytinen, H. (toim). Näkökulmia kehityspsykologiaan kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY, 256 - 274.

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, P. & Ruoppila, I. 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.

Rantala, I. 2001. Laadullisen aineiston analyysi tietokoneella. Teoksessa Aaltola, J (toim) & Valli, R. (toim). Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Jyväskylä: PS-kustannus, 86 - 99.

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salmivalli, C. 2004. Nuori vertaisryhmässä. Tekeekö seura kaltaiseksi? Psykologia 5/2004, 344 - 354.

Salonen, K. 2005. Elämä ahdistaa. [verkkodokumentti] [viitattu 6.9.2006] Saatavissa: http://www.mielenterveysseura.fi/verkkolehti/artikkelit.asp?artikkeli_id=99&numero=1/2005

Salonen, K. 2006. Hyvä itsetunto tienviitaksi matkalle aikuisuuteen. *Mielenterveys* 1/2006, 5.

Seikkula, P. 1997. Ystävyyssuhteet ja kouluviihtyvyys peruskoulun kuudennella luokalla. Turun yliopisto: Opettajankoulutuslaitos.

Taipale, V. 1998. Lasten mielenterveystyö. Juva: WSOY.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2005 Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vornanen, R. 2000. Turvallisuus elämän kysymyksenä. 13 - 17 -vuotiaiden nuorten turvallisuus ja turvattomuuden aiheet. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Vuorinen, R. 1997. Minän synty ja kehitys. Porvoo: WSOY.

LIITE 1

TUTKIMUSLUPAPYYNTÖ

Tiina Hirvonen
XXXXXXXXXX
XXXXXXXXXX
tiina.hirvonen@lpt.fi
XXXXXXXXXX

30.11.2006

XXXXXXXXXXXX
Rehtori XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX

Pyydän kohteliaimmin lupaa toteuttaa opinnäytetyöni yhteistyössä peruskoulunne 5. luokkalaisten oppilaiden kanssa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää varhaisnuorten välisiä ystävyys suhteita. Aineiston hankkiminen tapahtuu kyselylomakkeiden avulla. Vastaukset käsitellään nimettömänä ja ehdottoman luottamuksellisina. Myöskään tutkimukseen osallistuvan koulun tiedot eivät tule julkisuuteen.

Opinnäytetyö on osa Sosionomi (AMK) opintojani Lahden ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyön ohjaavana opettajana toimii Taina Heininen-Reimi.

Lahdessa 30.11.2006

Tiina Hirvonen

ARVOISAT 5. LUOKKALAISEN VANHEMMAT!

Olen sosionomiopiskelija Lahden Ammattikorkeakoulusta. Teen opintoihini kuuluvaa opinnäytetyötä, aiheena varhaisnuorten ystävyysuhteet. Tutkimuksessa haetaan tietoa varhaisnuorten ystävyysuhteiden laadusta ja merkityksestä. Toivon, että lapsenne saa osallistua opinnäytetyöni osana kuuluvaan tutkimukseen.

Tutkimuksen toteutus tapahtuu kyselylomakkeilla oppitunnin aikana. Olen sopinut luokanopettajan kanssa mahdollisuudesta toteuttaa tutkimukseni luokassa, jota teidän lapsenne käy. Kyselylomakkeet täytetään nimettöminä, joten lapsen henkilötiedot tai koulun nimi ei tule esiin opinnäytetyössä.

Tutkimuksen toteutus järjestetään viikolla 8.

Ystävällisin terveisin
Tiina Hirvonen

Palauta osallistumislupa kouluun opettajalle 16.2.2007 mennessä, kiitos!

Lapseni _____(nimi)

___ saa osallistua opinnäytetyön osana kuuluvaan tutkimukseen

___ ei saa osallistua opinnäytetyön osana kuuluvaan tutkimukseen

Huoltajan allekirjoitus

Ympyröi oikea vastausvaihtoehto

1 Olen viidesluokkalainen

Tyttö

Poika

2 Jatka lausetta..

Minun mielestäni hyvä ystävä on _____

3 Minulla on hyviä ystäviä

ei yhtään

1-2

3-5

6 tai enemmän

4 Olen ystäväni seurassa
(Vaihtoehtoja voi olla useita,
ympyröi kaikki vaihtoehdot
missä vietät aikaa ystäväsi kanssa)

Harrastuksissa

Minun kodissani

Ystäväni kodissa

Koulussa

Kaupungilla

Jossain muualla, missä?

5 Keskity seuraavaksi ajattelemaan parasta ystäväsi tai parhaita ystäviäsi ja jatka lauseita...

Ystäväni ovat minulle tärkeitä, koska _____

Minä en pidä ystävistäni silloin, kun _____

Kaipaani ystäviäni erityisesti silloin, kun _____

6 Valitse ja ympyröi seuraavista niitä asioita joista juttelet ystäväsi/ystäviesi kanssa (vastausvaihtoehtoja voi olla useita):

-Kouluvaikeudet -Poika/tyttöjutut -Harrastukset -Kuulumiset

-Erimielisyydet vanhempien kanssa -Viikonlopun tapahtumat

-Erimielisyydet toisten ystävien kanssa -Mielipiteet erilaisista asioista

-Jotkut muut asiat, mitkä? _____

7 Kuvittele itsesi seuraaviin tilanteisiin ja mieti miten sinä toimisit niissä.

a) Ystäväsi pyytävät sinua koulussa lähtemään heidän kanssaan illalla elokuviin.

Olet luvannut kuitenkin aamulla ennen kouluun lähtöä, että olet illan kotona ja siivoat huoneesi sekä autat vanhempiasi kotitöissä.

Miten toimit tilanteessa?

b) Olet hyvin innoissasi uusista vaatteistasi, jotka olet laittanut ensimmäistä kertaa päällesi. Pidät vaatteistasi erityisen paljon ja mielestäsi ne sopivat sinulle loistavasti. Ystäväsi ihmettelee kuitenkin vaatevalintaasi. Hän on sitä mieltä, että vaatteet eivät ole sinun tyyliset eivätkä muutenkaan erityisen hienot.

Miten toimit tämän jälkeen? Mitä sanot ystävällesi?

8 Vastaa seuraaviin väittämiin ympyröimällä joko "kyllä" tai "ei". Mikäli et ole varma ympyröi "en osaa sanoa".

<i>Minulla on ainakin yksi hyvä ystävä</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Toivoisin, että minulla olisi enemmän ystäviä</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Puhun ystävilleni murheistani</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Ystäväni kuuntelee ja lohduttaa minua jos minulla on vaikeaa</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Valehtelen joskus ystävilleni, koska en halua tehdä niin kuin he pyytävät</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Ystäväni huomaavat minusta jos minun on paha olla</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Keskustelen ystäväni kanssa pelostani ja huolestani</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Ystäväni puolustavat minua jos muut kiusaavat</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa

<i>Valehtelen ystäväilleni</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Ystäväni valehtelevat minulle</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Kerron ystävälleni aina jos olen eri mieltä asiasta</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Lähden helposti mukaan juttuun jos ystäväni kiusaavat toisia</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa
<i>Toimin usein ystäväni mielen mukaan</i>	kyllä	ei	en osaa sanoa

9 Kenen kanssa keskusteleet yleensä **ensimmäiseksi** seuraavista asioista.

Ympyröi joko "vanhempien", "ystävien", "muun aikuisen" tai "en kenenkään" kanssa. Ympyröi vain yksi vaihtoehdoista.

Kouluvaikeudet

vanhempien	ystävien	muun aikuisen	en kenenkään
------------	----------	---------------	--------------

Jutut pojista tai tytöistä

vanhempien	ystävien	muun aikuisen	en kenenkään
------------	----------	---------------	--------------

Erimielisyydet ystävien kanssa

vanhempien	ystävien	muun aikuisen	en kenenkään
------------	----------	---------------	--------------

Erimielisyydet vanhempien kanssa

vanhempien	ystävien	muun aikuisen	en kenenkään
------------	----------	---------------	--------------

Terveysteen liittyvät asiat

vanhempien	ystävien	muun aikuisen	en kenenkään
------------	----------	---------------	--------------

Kiitän vastauksista ja toivotan mukavaa talvilomaa kaikille! 😊